

PHÚ YÊN

NĂM THỨ NĂM MƯƠI MỐT

6353 (8156)

Cuối tuần

8-6-2025

13 - Tháng năm - Ất Tỵ

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH PHÚ YÊN
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH PHÚ YÊN

CHÀO MỪNG ĐẠI HỘI ĐẢNG CÁC CẤP NHIỆM KỲ 2025-2030

TRƯỜNG SA

không xa

bởi những điều thú vị

Xuồng chở đoàn công tác từ tàu Kiểm ngư 390 sang thăm và làm việc với cán bộ, chiến sĩ nhà giàn DK-1/9. Ảnh: CTV

Sơn mài Tương Bình Hiệp trứ danh

- Phát triển du lịch theo hướng chuyên nghiệp, chất lượng →2
- Nhận diện giá trị di sản gồm Quảng Đức để bảo tồn, phát huy →6+7
- Cầu nối hỗ trợ bệnh nhân mắc bệnh hiểm nghèo →10

193 - Những ngày chưa xa...

193 là nói gọn về địa chỉ: 193 Trần Hưng Đạo, nơi đặt tòa soạn Báo Phú Yên đầu tiên, sau khi tỉnh tái lập, tháng 7/1989.
Đó là ngôi nhà hai tầng, mới được sơn lại nhưng cũng không có gì nổi bật trong dãy nhà mặt phố đồng dạng, ngoài tám biển: Tòa soạn báo.

→3

Phát triển du lịch THEO HƯỚNG CHUYÊN NGHIỆP, CHẤT LƯỢNG

Phú Yên, xứ sở hoa vàng cỏ xanh nổi tiếng với vẻ đẹp hoang sơ, hùng vĩ đang đứng trước một bước ngoặt lớn khi chính thức ban hành Đề án phát triển du lịch tỉnh giai đoạn 2025-2030, tầm nhìn đến năm 2050. Với những mục tiêu đầy quyết tâm và lộ trình rõ ràng, đề án không chỉ khẳng định khát vọng đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn mà còn đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển bền vững, gắn kết hài hòa với thiên nhiên và cộng đồng địa phương.

TRẦN QUỚI

Sự cần thiết của một đề án chiến lược

Phú Yên sở hữu vị trí địa lý chiến lược, là cầu nối quan trọng giữa vùng duyên hải miền Trung và Tây Nguyên, xa hơn là kết nối với Lào và Campuchia. Tiềm năng du lịch của tỉnh vô cùng lớn với sự đa dạng về tài nguyên tự nhiên và văn hóa. Tuy nhiên, thực trạng phát triển du lịch Phú Yên thời gian qua vẫn còn nhiều hạn chế. Việc khai thác tài nguyên chưa thực sự hiệu quả, thiếu định hướng tổng thể, mô hình và giải pháp chưa đồng bộ, cùng với chính sách hỗ trợ còn nhiều khoảng trống. Điều này dẫn đến sản phẩm du lịch còn đơn điệu, chất lượng chưa cao, chưa đủ sức hấp dẫn để kéo dài thời gian lưu trú và tăng mức chi tiêu của du khách. Thương hiệu du lịch Phú Yên chưa thực sự nổi bật, khả năng cạnh tranh với các tỉnh lân cận còn yếu.

Trong bối cảnh Quy hoạch hệ thống du lịch Việt Nam thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2045 và Quy hoạch tỉnh Phú Yên giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 đã được triển khai, việc xây dựng một đề án phát triển du lịch mới là vô cùng cấp thiết. Đề án này không chỉ phù hợp với các quy hoạch cấp trên mà còn để xác định rõ các định hướng, nhiệm vụ trọng tâm, giải pháp và chính sách hỗ trợ, nhằm khai thác hiệu quả tiềm năng du lịch, biến du lịch thành ngành kinh tế mũi nhọn. Mục tiêu kép là hình thành và phát triển đa dạng các sản phẩm du lịch để thu hút khách, kéo dài thời gian lưu trú và tăng chi tiêu, đồng thời gắn liền với bảo vệ tài nguyên môi trường, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống, góp phần thúc đẩy phát triển KT-XH, thực hiện các chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững.

Liên kết phát triển du lịch

Phó Chủ tịch UBND tỉnh Đào Mỹ, Phó Trưởng ban chỉ đạo phát triển du lịch tỉnh Phú Yên cho biết: Đề án phát triển du lịch Phú Yên được xây dựng trên những quan điểm cốt lõi, đảm bảo tính đồng bộ và bền vững: Phù hợp với chiến lược quốc gia và quy hoạch tỉnh, bám sát Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến 2030,

Quy hoạch hệ thống du lịch Việt Nam đến 2030, tầm nhìn đến 2045, Chiến lược phát triển sản phẩm du lịch Việt Nam đến 2025, định hướng đến 2030, và Quy hoạch tỉnh Phú Yên thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến 2050.

Trong đó, đề án tập trung phát huy lợi thế khác biệt về tiềm năng du lịch Phú Yên với vị trí địa lý thuận lợi để xây dựng sản phẩm đặc thù, độc đáo, có chất lượng cao, có thương hiệu và khả năng cạnh tranh vượt trội trong nước và quốc tế. Tiếp cận xu thế phát triển du lịch trong nước và quốc tế trong đổi mới, sáng tạo, trong chuyển đổi số, số hóa trong phát triển du lịch. Ứng dụng mạnh mẽ thành tựu của khoa học công nghệ và phát huy yếu tố con người. Phát triển đồng thời cả thị trường du lịch nội địa và quốc tế. Phát triển du lịch theo hướng chuyên nghiệp, chất lượng, có thương hiệu và sức cạnh tranh cao, áp dụng các mô hình tiên tiến cho phát triển du lịch. Phát triển du lịch xanh, gắn với tôn tạo, gìn giữ cảnh quan thiên nhiên, di sản văn hóa, đảm bảo bình đẳng, công bằng xã hội, tạo thuận lợi cho cộng đồng tham gia làm du lịch trên quan điểm lấy người dân làm trung tâm.

Theo ông Đặng Hồng Lĩnh, Giám đốc Sở VHTT&DL, mục tiêu chung của đề án là xây dựng Phú Yên trở thành trung tâm du lịch, dịch vụ lớn trong khu vực và cả nước. Phấn đấu đưa du lịch Phú Yên trở thành một điểm nhấn quan trọng trong liên kết phát triển du lịch giữa các tỉnh Tây Nguyên và duyên hải miền Trung, tạo nền tảng đến năm 2030, du lịch Phú Yên trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, có đóng góp lớn vào nền kinh tế của tỉnh, công nghiệp “sạch” mang bản sắc riêng của Phú Yên và khu vực.

Tối ưu hóa tiềm năng trong quy hoạch không gian du lịch

PGS.TS Phạm Trung Lương, Phó Viện trưởng Viện Nghiên cứu và Phát triển du lịch (Bộ VHTT&DL) cho rằng, du lịch Phú Yên có những phát triển nhất định, nhưng còn chậm so với tiềm năng, thế mạnh của địa phương. Rất mừng là tỉnh đã xây

Mũi Điện - nơi đón ánh mặt trời đầu tiên trên đất liền Việt Nam là điểm đến ưa thích của các bạn trẻ và du khách quốc tế.

Ảnh: TRẦN QUỚI

dựng và phê duyệt Đề án phát triển du lịch giai đoạn 2025-2030, tầm nhìn đến năm 2050. Đây là điều kiện tiên quyết, cơ bản, là khung quan trọng trong định hướng đầu tư phát triển du lịch trong thời gian đến.

Để hiện thực hóa các mục tiêu trên, đề án xác định rõ các trục và không gian phát triển du lịch, đảm bảo tính kết nối, toàn diện và bền vững.

Phát huy lợi thế khác biệt về tiềm năng du lịch Phú Yên với vị trí địa lý thuận lợi để xây dựng sản phẩm đặc thù, độc đáo, có chất lượng cao, có thương hiệu và khả năng cạnh tranh vượt trội trong nước và quốc tế. Phát triển du lịch xanh, gắn với tôn tạo, gìn giữ cảnh quan thiên nhiên, di sản văn hóa, đảm bảo bình đẳng, công bằng xã hội, tạo thuận lợi cho cộng đồng tham gia làm du lịch trên quan điểm lấy người dân làm trung tâm.

Hai trục không gian chính để phát triển du lịch, gồm: trục Bắc - Nam gắn liền với tuyến đường sắt Bắc - Nam, quốc lộ 1, cao tốc Bắc - Nam, đường ven biển. Trục này kết nối Phú Yên với các tỉnh duyên hải miền Trung và cả nước, tập trung khai thác cảnh quan tự nhiên biển đảo (đầm Cù Mông, vịnh Xuân Đài, đầm Ô Loan, vịnh Vũng Rô), các bãi biển đẹp (bãi Bàng, bãi Bàu, bãi Tràm, bãi Xép, bãi Môn), các gành đá (gành Đá Đĩa, gành Đỏ), đảo nhỏ ven bờ (Nhất Tự Sơn, Cù lao Mái Nhà, Hòn Yến) và các công trình kiến trúc tôn giáo, di tích văn hóa lịch sử (Tháp Nhạn, nhà thờ Mằng Lãng, Hải đăng Mũi Điện).

Trục Đông - Tây kết nối Phú Yên với các tỉnh Tây Nguyên và miền Trung qua các quốc lộ 14, 19, 24, 25... Trục này ưu tiên phát triển du lịch gắn với văn hóa các dân tộc, khai thác tiềm năng du lịch miền núi, du

lịch nông nghiệp nông thôn, du lịch cộng đồng. Các điểm nhấn bao gồm hồ chứa nước lớn, hệ thống thác, suối, nguồn nước khoáng nóng và các di tích văn hóa lịch sử. Đặc biệt, xây dựng cao nguyên Vân Hòa thành đô thị du lịch, trung tâm nghỉ dưỡng của Phú Yên và khu vực duyên hải Nam Trung Bộ, phát triển các buôn làng văn hóa du lịch của đồng bào dân tộc.

Về không gian phát triển du lịch, dựa trên sự phân bố tài nguyên và nguồn lực, Phú Yên được chia thành 4 không gian du lịch với tính chất phát triển khác nhau, gồm: Không gian du lịch trung tâm (TP Tuy Hòa và phụ cận), đây là động lực phát triển du lịch của Phú Yên, tập trung các đầu mối giao thông quan trọng (sân bay Tuy Hòa, ga đường sắt, quốc lộ 1). Không gian du lịch nghỉ dưỡng biển đảo phía Bắc (TX Sông Cầu và huyện Tuy An) là không gian chủ đạo cho du lịch nghỉ dưỡng biển đảo với đặc trưng nhiều vũng, vịnh, đầm và bãi cát đẹp (đầm Cù Mông, vịnh Xuân Đài, đầm Ô Loan, gành Đá Đĩa, Hòn Yến, Hòn Chùa). Khu vực này ưu tiên phát triển du lịch nghỉ dưỡng biển cao cấp tại các bãi biển biệt lập như bãi Tràm, bãi Từ Nham, Vũng Lắm. Các hoạt động thể thao mạo hiểm như lặn biển, leo núi và du lịch ẩm thực. Không gian du lịch miền núi phía Tây Nam (huyện Sông Hinh và phụ cận), nổi bật với cảnh quan thiên nhiên hoang sơ, núi non hùng vĩ, nhiều DTTS sinh sống và các di tích lịch sử cách mạng. Không gian du lịch miền núi phía Tây Bắc (các huyện Đồng Xuân, Sơn Hòa và Tuy An), đặc trưng có cao nguyên Vân Hòa, nơi có khí hậu mát mẻ. Đặc biệt, Nhà thờ Bác Hồ - di tích lịch sử quốc gia, là điểm đến tâm linh và tìm hiểu lịch sử. □

Đó là ngôi nhà hai tầng, mới được sơn lại nhưng cũng không có gì nổi bật trong dãy nhà mặt phố đồng dạng, ngoài tấm biển: Tòa soạn báo.

Tòa soạn thời gian khó

Khi ngập ngừng ở đây với lá đơn xin việc, tôi có chút thất vọng với bộ dạng của nó, khi ngẫm so sánh với ngôi biệt thự Tòa soạn Báo Phú Khánh (81 Yersin, Nha Trang), nơi từng đến nhận nhuận bút thời học cấp 3. Coi qua lá đơn, nhà báo Tô Phụng, Tổng Biên tập lúc đó, nhìn tôi kiểu “xem mặt mà bắt hình dong”, rồi nói: “Cậu có chắc là viết báo được không? Tôi nhận thử việc cậu đã”. Tôi được nhận, vì lúc đó (tháng 7/1991, sau tách tỉnh 2 năm), tòa soạn đang thiếu người.

Bên trong ngôi nhà 193 lúc bấy giờ, tầng một có chiếc bàn lớn dùng làm nơi tiếp khách, tiếp bạn đọc và cũng là nơi hội họp trao đổi công việc chung của tất cả các bộ phận. Ở phía sau có 1 phòng nhỏ cho kế toán và thủ quỹ. Trên tầng hai là phòng Tổng Biên tập và phòng làm việc của bộ phận Thư ký - Xuất bản. Phương tiện đi công tác thì có 1 chiếc xe U-oát (Liên Xô sản xuất) và 2 chiếc xe máy. Báo xuất bản mỗi tuần 2 kỳ (thứ 3, thứ 6), mỗi kỳ 4 trang khổ như Báo Nhân Dân. Bản thảo phóng viên viết tay được đánh máy lại rồi chuyển sang nhà in xếp chữ chì.

Hồi đó điện đóm rất xập xình, TX Tuy Hòa chưa được hòa vào mạng lưới điện quốc gia, còn xài điện từ nhà máy điện diesel. Nhiều khi mất điện mấy ngày, thì số báo sau in chung luôn với số báo trước, nên khi phát hành chẳng còn giá trị thời sự gì. Mỗi lúc như vậy, nhìn tờ báo ra chậm, chúng tôi thật chạnh lòng. Mặc dù rất thiếu thốn, nhưng đó là những năm tháng mà ai cũng có niềm tin về những điều mới tốt đẹp rồi sẽ đến. Cũng như tin tình mới rồi sẽ được xây dựng hiện đại hơn, giàu đẹp hơn.

Những ngày bão lụt

Sau khi tái lập, tỉnh Phú Yên còn nhiều khó khăn, vậy mà còn bị thiên tai dồn dập. Đáng kể nhất trận lũ lụt lịch sử, rồi tiếp sau đó là cơn bão lớn trong năm 1993. Trong trận lũ lụt, có hơn hai ngày đêm cả TX Tuy Hòa bị nhấn chìm trong nước. Nước lên nhanh đến mức, chúng tôi không kịp di chuyển đồ đạc gì từ tầng một lên tầng hai, ngoài chiếc két sắt, mà theo “lệnh” của Tổng Biên tập là bằng mọi giá phải khuôn cho được lên cầu thang. Lúc mức nước cao nhất, ngoài đường Trần Hưng Đạo nước cao quá đầu người, trong tòa soạn nước đến ngang ngực. Bàn ghế, tủ hồ sơ và các phương tiện khác đều bị ngập.

Chúng tôi những người bị mắc kẹt lũ, phải lên tầng hai. Không có nước sạch để dùng, tôi mang can nhựa bơi qua đường, lúc đó đâu khác gì dòng sông, leo lên sân thượng nhà dân xin nước mưa từ các hồ chứa trên đó. Lũ rút, khi tòa soạn còn ngập ngụa bùn đất, tất cả phóng viên tòa đi lấy tin tức thiệt hại, theo các đoàn công tác về vùng xa để làm phóng sự. Những tin bài, hình ảnh khi ấy vừa được sử dụng

193 là nơi gọn về địa chỉ:
193 Trần Hưng Đạo, nơi đặt tòa
soạn Báo Phú Yên đầu tiên, sau
khi tỉnh tái lập, tháng 7/1989.

193- Những ngày chưa xa...

HUYNH HIẾU

Kỷ niệm Ngày Báo chí cách mạng Việt Nam ở 193 Trần Hưng Đạo. Ảnh: TL

Các phóng viên trẻ trước tòa soạn Báo Phú Yên ở 193 Trần Hưng Đạo. Ảnh: TL

cho báo nhà, vừa được fax và mang ra bến xe gởi cho các tòa soạn báo lớn trong nước. Tin tức thiệt hại lan truyền khắp cả nước. Một cuộc cứu trợ chưa từng có khắp mọi miền hướng về Phú Yên. Đó cũng là lúc ngôi nhà 193 tấp nập đón các đoàn cứu trợ từ TP Hồ Chí Minh ra. Báo Phú Yên trở thành một cơ quan đầu mối của tỉnh trong tiếp nhận và cứu trợ thiên tai kể từ mùa bão lụt đó.

“Ngôi nhà 193” tồn tại chỉ 7 năm (từ năm 1989-1996) trong bề dày 36 năm của Báo Phú Yên (tính từ ngày tỉnh tái lập) nhưng luôn lưu giữ những cột mốc quan trọng của tờ báo thuở ban đầu...

Cách sau trận lụt 1 tháng là cơn bão mạnh chưa từng có đổ bộ vào Phú Yên, hàng ngàn người dân lâm vào cảnh “màn trời chiếu đất”. Hai hàng xà cừ cổ thụ một thời làm nao lòng du khách trên đường Trần Hưng Đạo gần như bị xóa sổ. Ngôi nhà 193 trong bão không có thiệt hại vật chất gì đáng kể, nhưng phải gánh một thiệt hại vô cùng đau đớn. Đó là phóng viên Nguyễn Ánh Tuấn (nhà thơ trẻ, vừa tốt nghiệp Trường đại học Đà Lạt) vừa được nhận vào tòa soạn, bị mất vì tai nạn giao thông ngay sau bão. Từ Đà Lạt trước đó, Tuấn có những vần thơ về Tuy Hòa thật dạt dào: “Mai anh về khỏa nước sông trăng. Đón hoàng hôn nơi bến Đà Rằng. Tìm trong hương bưởi em gọi tóc. Gọi cả tình quê đến bên lòng. Mai anh về, anh phải về thôi. Dầu quê hương rất bóng nắng trời. Miền đất đi xa thành nỗi nhớ. Tuy Hòa câu hát động bờ môi...”. Vậy mà khi đã về, đã được nhận vào cơ quan báo như mong ước, Tuấn lại ra đi để lại hoài bão tuổi trẻ mãi dở dang.

Trang “bắt heo”, giải Việt dã và ấn phẩm “Phú Yên cuối tháng”

Trong khó khăn nhưng có nhiều kỷ niệm vui. Vui nhất là làm trang “bắt heo” Trang báo đó, nói theo ngôn ngữ bây giờ là trang truyền thông, Tổng Biên tập gọi là trang “ba lợi ích” (lợi cho tuyên truyền chung, lợi cho đối tác được tuyên truyền và cuối cùng là lợi cho cơ quan báo), còn chúng tôi nói là “trang bắt heo” tức cứ làm một trang cho HTX sản xuất nông nghiệp, hay xã nào đó thì được đối tác trả cho một con heo. Số báo tất niên thường có 2-3 trang dạng này. Ngày ngày cận tết, thì heo được bí mật tập kết về tòa soạn 2-3 con (bí mật vì sợ cơ quan khác biết phân bì, phần vì chẳng có nơi nào khác để tạm nhốt). Có lần anh Mạnh Thường (sau là Tổng Biên tập Báo Nông nghiệp) thuê xe chở heo từ Hòa Định về, không biết thế nào giữa đường heo sẩy ra khỏi xe, anh phải nhờ địa phương huy động cả dân quân, thanh niên xung kích vây bắt lại mới được. Heo được làm thịt ngay trong cơ quan, rồi phân ra cho cán bộ nhân viên. Những năm khó khăn đó, nhà nào có một phần thịt heo như vậy là đã có một cái tết vui.

Dấu ấn của công tác xã hội tờ báo khởi xướng thời đó, sau trở thành niềm tự hào nhiều năm của Báo Phú Yên mà không báo địa phương nào có thể sánh được, là giải Việt dã. Giải được khai sinh ngày 23/10/1993, đúng ngày mưa dầm dề khởi đầu cơn lụt lịch sử. Ở đợt chạy 7km cuối cùng, nhiều đoạn VDV phải lội nước trên đầu gối, dàn xe máy của trọng tài đội hình cầm cờ theo đoàn đua hầu hết bị chết máy ngay nơi ngập sâu nhất trước chợ Tuy Hòa. Phát thưởng theo kiểu chạy lụt cho VDV xong, từ đại biểu đến ban tổ chức giải, tới nhân viên đều có cuốn gói chạy cho kịp về nhà.

“Giải này có số nước nổi” - anh em cơ quan nói vui như vậy mà không ngờ nổi thật. Những năm tiếp theo, giải được sự hưởng ứng mạnh không ngờ, “hút” được nhiều nhà tài trợ từ TP Hồ Chí Minh, giải mở rộng thu hút hàng chục đoàn VDV miền Trung - Tây Nguyên, chỉ xếp sau Giải Việt dã Báo Tiền Phong về quy mô. Nhiều lần chi đoàn báo đứng ra “thầu” khâu cổ động giải gây quỹ, phải leo treo băng rôn khắp các đường phố.

193 cũng là nơi hình thành những ý tưởng cải tiến đột phá cho tờ báo, mà khởi đầu là ấn phẩm Phú Yên cuối tháng. Anh Phạm Ngọc Phi sau khi được đề bạt làm Phó Tổng Biên tập đã đề xuất xuất bản ấn phẩm Phú Yên cuối tháng phát hành ở cả TP Hồ Chí Minh. Đó là thời kỳ báo nhiều địa phương cùng “tiến về Sài Gòn” với các ấn phẩm phụ, như: Ấp Bắc chủ nhật, Ấp Bắc phụ nữ, Long An cuối tuần, VTD Vũng Tàu, báo ảnh Đất Mũi, các ấn phẩm phụ của các báo Sông Bé...

Tháng 7/1994, số Phú Yên cuối tháng đầu tiên xuất bản khổ A4, bìa in 4 màu, có các trang quảng cáo, nội dung 32 trang, với phương châm tự chủ tài chính: lấy quảng cáo phát hành nuôi nội dung, được bạn đọc nồng nhiệt đón nhận, đã tạo ra luồng sinh khí mạnh mẽ cho tòa soạn. Những số tiếp theo, tòa soạn hình thành đội ngũ công tác viên thường xuyên, có: kỹ sư Đào Tấn Lộc (lúc đó là Giám đốc Sở KH&CN), nhà thơ Trần Huyền Ân, bác sĩ Đoàn Văn Hải, nhà báo Bích Tuyên, nhà báo Phan Hoàng, thạc sĩ Trần Lăng... tổ chức được nội dung đa dạng, hữu ích cho bạn đọc. Dù phương án tự chủ và phát hành ở TP Hồ Chí Minh không thành công, nhưng ấn phẩm Phú Yên cuối tháng là một thành công lớn trong mô hình thực nghiệm đầu tiên, để hình thành tờ Phú Yên cuối tuần và cải tiến báo khổ lớn thành 12 trang khổ nhỏ, rồi từng bước tăng kỳ thành nhật báo.

*

“Ngôi nhà 193” tồn tại chỉ 7 năm (từ năm 1989-1996) trong bề dày 36 năm của Báo Phú Yên (tính từ ngày tỉnh tái lập) nhưng luôn lưu giữ những cột mốc quan trọng của tờ báo thuở ban đầu (sau tòa soạn được xây dựng to đẹp hơn ở 62 Lê Duẩn). Có lẽ tôi và các anh chị em có một thời ở ngôi nhà ấy, mỗi lần qua đó đều không thể không ngoái lại, như là một cử chỉ thay lời chào dành cho người thân quý cũ.

Với những phóng viên trẻ chúng tôi ngày ấy, cái chớp mắt hơn 30 năm qua, đã biến những cậu sinh viên lớ ngớ năm nào thành những lão U60, nhưng không thể biến mất tháng ngày hào hiệp trẻ trung mà chúng tôi từng có ở đó. 193 - những ngày đó chưa bao giờ xa... □

TRẦN THỊ BÌNH
Phó Chủ tịch Hội LHPN Phú Yên

Mỗi hòn đảo là một pháo đài bất tử

Chúng tôi đến thăm, làm việc tại các đảo: Song Tử Tây, Sinh Tồn, Cô Lin, Len Đao, Đá Thị, Đá Tây A, Trường Sa và nhà giàn DK-1/9. Bước chân lên mỗi đảo và nhà giàn DK-1, lòng tôi trào dâng một niềm tin yêu kỳ lạ. Giữa trùng khơi, nơi cuối tầm nhìn trời nước gặp nhau, những người lính hải quân đã không chỉ tạc nên bản hùng ca bất diệt, mà còn là điểm tựa bình yên cho những con tàu của ngư dân vươn khơi bám biển.

Sau gần hai ngày một đêm lênh đênh trên biển, điểm đến đầu tiên của đoàn công tác là đảo Song Tử Tây - một trong những đảo lớn và có vị trí chiến lược đặc biệt quan trọng trên biển Đông. Với tôi, đảo Song Tử Tây đẹp đến ngỡ ngàng. Từng con đường xanh mượt ropy bóng bàng vuông và phi lao chắn sóng gió. Qua nói chuyện với cán bộ, chiến sĩ trên đảo, được biết đảo Song Tử Tây hiện có đầy đủ các công trình quan trọng như: Trạm hải đăng, trạm khí tượng thủy văn, trạm ra đa, trường học, trạm xá, tháp viễn thông và một mái chùa Song Tử Tây tĩnh lặng bên những tán cây xanh...

Cũng như các đảo nổi khác, bên cạnh các công trình quan trọng, đảo Trường Sa Lớn có một “Vườn lan thanh niên” ai nhìn thấy cũng phải trầm trồ; cổng đảo chìm Đá Thị có một điểm “check-in” được trang trí bằng những chậu hoa và dây leo dưa, bí xinh xắn... Mỗi công trình, mỗi hạt cát, viên gạch, con đường, cỏ cây hoa lá, động vật nơi đây là minh chứng của sự trường tồn, tác đảo tác biển bất khả xâm phạm của Tổ quốc nơi đầu sóng.

Rời đảo Song Tử Tây, đoàn công tác đến với đảo chìm đầu tiên của hành trình, đảo Đá Thị hiện lên trong tầm mắt. Bốn bề là biển khơi quanh năm nắng, gió, bão tố và sóng nước. Trồng rau xanh trên các đảo nổi đã khó, có được màu xanh tươi của cây lá trên đảo chìm và nhà giàn càng khó hơn gấp nhiều lần. Vậy mà vườn rau xanh trên đảo chìm Đá Thị, Len Đao, Cô Lin và đặc biệt là trên nhà giàn DK-1/9 vẫn xanh mon mơn từng ngày. Đất và phân bón được chuyển ra từ đất liền. Rau không chỉ được che sóng, chắn gió và hơi mặn từ biển bằng những tấm bạt, tấm tôn, rau còn được bảo bọc bởi tình yêu thương của cán bộ, chiến sĩ trên các đảo chìm và nhà giàn DK-1... Những vạt rau xanh, những trái bí, bầu, mướp, khổ qua treo lủng lẳng trên giàn không chỉ là thành quả của lao động cần cù, mỗi một mầm xanh, quả ngọt còn là hiện thân của lòng yêu nước, sự khắc phục gian khổ, hy sinh và sự sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ trên các đảo và nhà giàn DK-1. Thật sự xốn xang khi được đứng nơi này để lắng ngắm hiện thân của ý chí kiên cường và tinh thần thép ấy...

Đảo Đá Tây A, những điều thú vị

Chương trình thăm và làm việc của đoàn trên các điểm đảo và nhà giàn DK-1 được sắp xếp một cách khoa học

Xuống chõ đoàn công tác từ tàu Kiểm ngư 390 sang thăm và làm việc với cán bộ, chiến sĩ nhà giàn DK-1/9. Ảnh: CTV

bởi những điều thú vị

Tháng 5 vừa qua, trong niềm vinh dự và tự hào được cùng đoàn công tác số 23 tham gia “Hành trình theo chân Bác” do đại tá Phạm Đình Thành, Phó Chính ủy Vùng 3 Bộ Tư lệnh Hải quân làm trưởng đoàn, chúng tôi được đi thăm, làm việc với cán bộ, chiến sĩ và Nhân dân một số đảo thuộc quần đảo Trường Sa và nhà giàn DK-1 thân yêu. Khi đặt chân lên vùng biển đảo và thêm lục địa phía Nam - một phần máu thịt thiêng liêng của Tổ quốc, tận mắt chứng kiến cuộc sống nơi đây, tôi mới thật sự hiểu sâu sắc và đầy đủ hơn về sức mạnh phi thường của quân và dân trên đảo.

và chặt chẽ. Thời gian không nhiều, chúng tôi phải tận dụng triệt để thời gian để đến từng điểm đảo và nhà giàn DK-1, để được lắng nghe những câu chuyện của cán bộ, chiến sĩ tôi được gặp và nghe thượng tá Nguyễn Thường Tín, Chỉ huy

Binh nhất Nguyễn Tiến Đạt, chiến sĩ bộ binh đảo Trường Sa giới thiệu “Vườn lan thanh niên” trên đảo này. Ảnh: TIẾN LƯỢNG

Chúng ta thường nói “đảo xa”, nhưng rất nhiều người trong chúng ta không hình dung được quần đảo Trường Sa thân yêu của chúng ta xa đến thế nào. Mỗi chuyến hành trình đến với đảo, trời yên biển lặng phải mất gần hai ngày một đêm vượt sóng, vượt gió để nhòa mờ nước mắt khi được tận mắt nhìn ngắm những cột mốc mang dáng hình đất nước sừng sững trên từng điểm đảo; để được lắng nghe âm thanh của biển như lời ông cha ta tự ngàn xưa vọng về, thăm thì và hùng tráng...

Vườn rau trên đảo chìm Len Đao. Ảnh: TIẾN LƯỢNG

trưởng đảo kiêm Phó Chủ tịch UBND xã Đá Tây A kể chuyện. Nghe anh kể, tôi được trải nghiệm hết thú vị này đến ngạc nhiên khác. Qua câu chuyện rất nhanh với Chỉ huy trưởng đảo, tôi biết thêm đảo Đá Tây A là một trong những điểm tựa vững vàng cho những hải trình của ngư dân, với rất nhiều “điểm nhất”. Trung tâm Dịch vụ hậu cần nghề cá Đá Tây A được xây dựng trên nền san hô, trở thành trạm tiếp tế lớn nhất Trường Sa, đây là một trong những hậu phương vững chắc cho ngư dân, đồng thời là sợi dây kết nối để đất liền với quân và dân trên đảo ngày càng gần hơn. Trung bình từ một đến hai chuyến tàu mỗi tháng, Trung tâm Dịch vụ hậu cần nghề cá “vận chuyển” tình cảm từ đất liền và cung cấp những nhu yếu phẩm thiết yếu cho bà con trên đảo.

Đảo Đá Tây A có âu tàu rộng nhất, đẹp nhất và được xây dựng ở trung tâm của đảo, với sức chứa khoảng 200 tàu lớn nhỏ các loại, nhưng có lần âu tàu Đá Tây A đã đón trên 250 tàu vào tránh trú bão. Âu tàu Đá Tây A đã trở thành bến đỗ an toàn cho hàng ngàn chuyến tàu - những cột mốc sống trên quần đảo Trường Sa. Trung tâm Dịch vụ hậu cần nghề cá còn là nơi cung cấp nước ngọt, đá lạnh, xăng dầu, sửa chữa tàu thuyền cho bà con ngư dân đánh bắt xa bờ - một điều tôi chưa từng biết. Chỉ huy trưởng cũng tiết lộ, Đá Tây A là đảo có số hộ dân sống đông nhất, có trữ lượng nước ngọt nhiều nhất và duy

nhất là đảo có nhà Đại đoàn kết.

Khi nghe chúng tôi khen đảo đẹp, được dịp Chỉ huy trưởng đảo càng hồ hởi: Đá Tây A là đảo có nhiều loài hoa và rau quả nhất, gồm: giáng hương, hoa phượng, hoa sứ, vạn thọ, hoa giấy, xuyên chi, hoa hồng, dưa hấu, chanh dây, bầu bí, mướp, bắp, chuối, mía, ôi, xoài, mận... Sơ nguyên đảo chưa có hoa màu đỏ, nên anh em đã được bà con ở đất liền mang ra 5 cây phượng vĩ, chỉ một thời gian ngắn nữa thôi, đứng từ tầng hai nhà Đại đoàn kết nhìn xuống sẽ được ngắm màu đỏ rực của phượng vĩ mùa hè. Vừa kể, chỉ huy trưởng vừa đưa tay chỉ và nói tiếp: “Đang kia là 10 cây bằng lăng đá từ Phú Yên gửi ra, có cây đã ra hoa tím rồi đấy”. Đứng trên đảo Đá Tây A, chúng tôi cảm thấy thật gần với đất liền bởi những điều thú vị ấy.

Chúng ta thường nói “đảo xa”, nhưng rất nhiều người trong chúng ta không hình dung được quần đảo Trường Sa thân yêu của chúng ta xa đến thế nào. Mỗi chuyến hành trình đến với đảo, trời yên biển lặng phải mất gần hai ngày một đêm vượt sóng, vượt gió để nhòa mờ nước mắt khi được tận mắt nhìn ngắm những cột mốc mang dáng hình đất nước sừng sững trên từng điểm đảo; để được lắng nghe âm thanh của biển như lời ông cha ta tự ngàn xưa vọng về, thăm thì và hùng tráng...; để như vậy, chúng ta mới cảm nhận sâu sắc sự kiên cường, lòng quả cảm và sự hy sinh vô biên của những người lính nơi đảo xa. □

THÁI HÀ

Phá bỏ định kiến cũ

Xã hội Á Đông vốn đặt nặng vai trò người đàn ông là trụ cột kinh tế, còn phụ nữ là người chăm sóc gia đình, nuôi dạy con cái. Tuy nhiên, sự tham gia ngày càng nhiều của phụ nữ vào lực lượng lao động, cùng với áp lực tài chính đòi hỏi cả hai vợ chồng cùng gánh vác trách nhiệm kiếm tiền nuôi con và giữ lửa tổ ấm.

Từng là trụ cột kinh tế của gia đình, nhưng vì ảnh hưởng của dịch COVID-19 khiến ngành Xây dựng khó khăn nên anh P.T (phường Hòa Hiệp Bắc, TX Đông Hòa) có gần 3 năm làm công việc nội trợ, đưa đón con và kinh doanh một tiệm sơn nhỏ tại nhà. Phải đến đầu năm nay, khi nhu cầu xây dựng nhà cửa bắt đầu rục rịch tăng trở lại, anh P.T mới nhận công trình và bắt đầu ra ngoài làm việc. Anh P.T chia sẻ: “Ban đầu, việc điều chỉnh này khá áp lực nhưng vì tôi nghĩ đây chỉ là giai đoạn tạm thời nên cả hai vợ chồng đều cố gắng. Việc điều chỉnh vai trò không đồng nghĩa với đảo ngược hoàn toàn vị trí vợ chồng, mà là sự linh hoạt tùy hoàn cảnh. Thời điểm ấy, vợ có thu nhập cao hơn và công việc yêu cầu nhiều thời gian hơn nên tôi đảm nhận phần lớn việc nhà và chăm con. Sau này, khi tôi là người làm chính, thì vợ cũng linh hoạt hỗ trợ, chia sẻ”.

Với gia đình anh P.T, việc thay đổi vai trò cho phù hợp hoàn cảnh được vợ chồng anh thống nhất thực hiện nên cả hai vẫn giữ được thái độ tôn trọng, không so đo, không đổ lỗi. Dù vậy, ở nhiều gia đình khác, việc tái định nghĩa vai trò vợ chồng không phải lúc nào cũng dễ dàng. Đặc biệt, tại nhiều vùng quê hoặc trong các gia đình có tư tưởng truyền thống Á Đông sâu đậm, người phụ nữ vẫn bị kỳ vọng hy sinh, còn đàn ông vẫn phải là người trụ cột khiến cho cuộc sống trở nên gò bó, áp lực.

Trong cuộc sống hiện đại, việc tái định nghĩa vai trò của vợ chồng hướng tới bình đẳng, đối tác và bạn đồng hành, thay vì dựa trên vai trò truyền thống. Điều này thể hiện qua sự chia sẻ trách nhiệm trong công việc, nuôi dạy con, tài chính, cũng như tôn trọng lẫn nhau trong việc đưa ra quyết định quan trọng để cùng nhau xây dựng một gia đình hạnh phúc.

Vợ chồng trong hôn nhân hiện đại

Chia sẻ công việc nhà giúp gia tăng tình cảm vợ chồng. Ảnh: THÁI HÀ

Chia sẻ vai trò thay vì phân công trách nhiệm

Trong gia đình hiện đại, vai trò của các thành viên không nên phân định bằng giới tính, mà nên dựa trên sự đồng thuận, sẻ chia, thể mạnh và hoàn cảnh cụ thể của từng cặp vợ chồng. Thế nên, thay đổi định kiến ở đây không có nghĩa là phủ nhận truyền thống, mà là điều chỉnh để tạo không gian cho các thành viên phát huy được thế mạnh của mình.

Khẳng định hôn nhân không chỉ là nơi để yêu thương, mà còn là nơi để đồng hành và sẻ chia, chị T.D (TP Tuy Hòa) người có cuộc hôn nhân gần 20 năm tốt đẹp, cho biết: “Mỗi người đều có những trách nhiệm và vai trò của riêng mình, nhưng khi sống chung, điều quan trọng nhất là cả hai phải cùng nhau gánh vác, cùng nhau cố gắng, chứ không phải để mọi gánh

nặng đặt lên vai một người. Khi vợ chồng thực sự thấu hiểu và hòa hợp, sự nâng đỡ lẫn nhau không còn là trách nhiệm nặng nề”.

Việc thay đổi vai trò không đồng nghĩa với việc đánh mất truyền thống, mà là điều chỉnh từ những giá trị cũ sang những giá trị mới phù hợp hơn để cùng nhau xây dựng cuộc sống hạnh

phúc. Một gia đình có thể vẫn theo mô hình truyền thống, nếu cả hai thấy hạnh phúc và không bị ép buộc. Nhưng cũng có thể là mô hình mới - nơi người vợ đi làm chính, người chồng chăm con, hoặc cả hai cùng làm tự do, chia đều mọi việc. Tuy nhiên, để đi đến một mối quan hệ bình đẳng, chia sẻ, các chuyên gia về gia đình cho rằng cả hai vợ chồng đều phải học cách điều chỉnh cái tôi, gỡ bỏ định kiến và xây dựng lại những giá trị sống phù hợp với sự phát triển của xã hội hiện đại.

Hôn nhân không phải là cuộc chiến vai trò, mà là hành trình song hành của hai cá thể bình đẳng. Khi vai trò vợ và chồng được tái định nghĩa một cách nhân văn, linh hoạt và hiện đại, hôn nhân sẽ không còn là gánh nặng hay khuôn mẫu, mà trở thành không gian của sự trưởng thành, chia sẻ và yêu thương thật sự. □

Trên Báo Người lao động, chuyên gia tâm lý Nguyễn Thị Phương Trang (Trung tâm Tham vấn tâm lý The Sight) cho rằng ngày nay, tại Anh hay Mỹ, việc người đàn ông ở nhà làm nội trợ, chăm sóc con cái, trong khi vợ lo kiếm tiền nuôi gia đình đã trở thành chuyện bình thường... Giá trị của người chồng không chỉ được ghi nhận khi có địa vị cao, làm ra nhiều tiền. Biết lắng nghe, chia sẻ, quan tâm và đỡ đần gia đình cũng là giá trị khác của đàn ông.

MINH CHÂU

Đến một lúc, ta mất kết nối với người từng rất quan trọng với mình. Một cảm xúc trở nên mơ hồ, hỗn loạn và buồn.

Ban đầu, nó có thể chỉ là những dấu hiệu nhỏ như không còn mong chờ tin nhắn từ nhau, hay cảm thấy cuộc trò chuyện trở nên nhàm chán. Nhưng dần dần, sự lạnh nhạt len lỏi, biến thành khoảng trống ngày càng lớn. Khi không được giải quyết, sự mất kết nối ấy dễ dẫn đến cảm giác cô đơn ngay trong chính mối quan hệ mà bạn từng coi là nơi an yên nhất.

Những khoảnh khắc rộn rã tiếng cười, chia sẻ giờ đây chỉ còn là khoảng trống im lặng. Những gì của ngày trước như ủa về. Mỗi cử chỉ, lời nói giờ đây lại trở thành nỗi nhớ khắc khoải. Nỗi đau ấy như một cơn sóng ngầm,

đến mà không báo trước, và rồi cứ dần dần cuốn trôi tất cả những gì ta từng trân trọng. Ta không thể dừng suy nghĩ về người ấy, về những điều chưa kịp nói, những câu chuyện còn dang dở. Mỗi tin nhắn chưa trả lời, mỗi cuộc gọi không được nghe đều như một vết thương nhói đau.

Sự mất kết nối ấy không chỉ là tạm thời không gặp gỡ, mà còn là cảm giác mất đi một phần của chính mình. Đó có thể là một cảm giác lạc lõng, sự xa cách trong mối quan hệ... Ta cảm thấy như mình đang đứng giữa một bức tường vô hình, không thể tiếp cận, không thể trò chuyện, không thể thấu hiểu được cảm xúc của người ấy.

Tuy nhiên, những khoảng lặng ấy lại mở ra cơ hội quý giá để nhìn nhận lại chính mình và các mối quan hệ, và nó cũng

tạo nên sự trưởng thành và kết nối bền vững hơn. Ta học cách chấp nhận những điều không thể thay đổi, mở lòng tìm kiếm những câu trả lời từ bên trong, thay vì chỉ chờ đợi một lý do từ người khác. Đó cũng là lúc để ta tìm lại sự cân bằng và khám phá ra những giá trị mới trong cuộc sống cá nhân. Cái đau này sẽ dần nguôi ngoai, và những bài học về sự mất mát sẽ giúp ta mạnh mẽ hơn, dù trái tim có thể sẽ mãi còn in dấu vết của một tình cảm đã mất.

Mất kết nối có thể giống như một lời nhắc nhở rằng, đã đến lúc chúng ta cần tạm dừng. Trong nhịp sống bận rộn, nhiều khi chúng ta chạy theo những mục tiêu, áp lực xã hội mà quên dành thời gian cho chính mình. Khi mất kết nối, chúng ta buộc phải nhìn thấy rõ hơn những gì cần thay đổi để sống trọn vẹn hơn.

Mất kết nối chưa hẳn là dấu chấm hết. Đôi khi, đó là khởi đầu cho sự hàn gắn sâu sắc hơn khi cả hai bên đều nhận ra giá trị thật của nhau. Không phải mọi mối quan hệ hay mục tiêu đều tồn tại mãi mãi. Việc học buông bỏ những điều không còn phù hợp cũng là cách để mở ra không gian cho những điều mới mẻ và ý nghĩa hơn.

Đôi khi, mất kết nối là lời nhắc nhở rằng, ta cần quay về với những điều thực sự quan trọng. Những khoảng trống đó giúp chúng ta tái khám phá niềm tin, đam mê và mục tiêu sống - những điều có thể bị lu mờ trong guồng quay cuộc sống. Mất kết nối còn là cơ hội để chúng ta chậm lại, tự nhìn nhận và điều chỉnh. Thay vì sợ hãi hoặc chống lại, hãy đón nhận nó như một phần của hành trình trưởng thành. □

CHỢ NHỚ

Chiều mùa hạ

NINH LÊ

Buổi chiều, trong khoảnh sân nhỏ rêu phủ kín màu thời gian, ba mang chõng tre ra đặt dưới bóng cây măng cầu. Chõng vừa đặt xuống đã thấy tay ba thoăn thoắt pha ấm trà sen, rồi bày biện linh kính nào lặt, cật tre, dây rợ để đan rổ rá. Bầy con xí xồn đứng cạnh, hồng coi đoạn tre nào thừa ra thì xin ba làm khung điều giấy. Ở giữa sân, mẹ lúi húi với đồng đậu phộng, vỏ giòn tan trong nắng, củ nào củ nấy khô cong. Nắng chiều dần buông những sợi vàng hoe giăng mắc đầy kỷ niệm của mùa hạ thanh bình.

Tôi có cảm tưởng buổi chiều mùa hạ lúc nào cũng trôi chậm hơn thường lệ. Nắng hạ tà tà lặng lẽ mà bung biêng khiến cho trẻ con ngồi trong nhà sốt ruột. Chúng mong tất hẳn để tót ra cánh đồng, bờ đê chơi trò đá banh, thả diều. Tâm trạng của tôi lúc nào cũng háo hức, chực chờ một tiếng gọi thân thương của lũ bạn.

Với tôi và những người bạn ấu thơ thì chiều mùa hạ năm ấy thực sự là những buổi chiều mùa hạ thiên đường. Cái thời internet, smartphone chưa thịnh hành nên chẳng ai biết đến công nghệ, cứ thế lũ trẻ làm bạn với thiên nhiên, cỏ cây. Tôi không thể đếm được bao nhiêu lần đôi chân trần của mình thành thoi dạo trên những bờ đê cỏ mượt, cũng không đếm xuể những lần băng qua cánh đồng tơ trời gốc rạ sau mùa gặt. Những bùn sinh dính bết đầy chân, nhưng nụ cười lúc nào cũng thường trực trên môi. Những trò chơi thuở nhỏ như thả diều, trồng nụ trồng hoa, đánh khăng, đánh đáo luôn là những trò chơi hấp dẫn mà chiều nào chúng tôi cũng chơi. Những đứa nhỏ thiện lành gửi gắm ước mơ vào cánh điều giấy, với khát vọng sau này lớn lên sẽ bay thật xa.

Chiều mùa hạ ở quê đôi lúc cũng ồn ào bởi

tiếng ve kêu râm ran ngoài rặng cây, tiếng chó sủa inh ỏi và tiếng bầy gà cục tác gọi con. Có những hôm nằm mãi vẫn trần trọc vì những tiếng ồn ả đó. Nhìn ra phía khung cửa sổ đã thấy mẹ khom lưng múc từng thùng nước tưới cho cây. Những lúc đó tôi cứ mong mãi một cơn mưa rớt xuống, mẹ sẽ đỡ vất vả, cây cối lại xanh tươi cho hoa trái ngon ngọt. Lắm lúc tiếng ồn ào phát ra từ chiếc bình rửa bát cũ của người đi đổi kem. Những đồng nát, thau chậu, dép nhựa hồng là bảo bối quý giá để đổi được những que kem mát lạnh. Mỗi lần nhớ lại, ngồi thành thoi bên hiên nhà, cầm que kem mát lạnh thấy tuổi thơ của mình ngọt lịm bên những chiều mùa hạ đầy yêu thương...

Chiều mùa hạ tôi nhớ những hôm mất điện. Mẹ giục vội hai chị em tắm thật sớm để sáng hôm sau còn ăn cơm. Cái hồi giếng nước còn sâu hoắm, gò lưng múc được gàu nước mướt mát. Xối gàu nước vào người mát lạnh thấy từng mớ cảm xúc run bắn bắn. Đôi khi lại mang quần áo ra chỗ giếng làng cùng mọi người giặt giũ, gội đầu, trò chuyện. Những năm tháng ấy, giờ muốn quay lại một lần trong đời cũng chẳng thể nào có được. Giếng nước được lấp đi từ lâu, thay vào đó là nước máy, nước giếng khoan bơm thẳng lên bồn. Tôi nhớ những lần ngồi ăn cơm dưới ánh đèn dầu leo lét, mồ hôi nhễ nhại ướt rịn tấm lưng trần, ước mong chiều mùa hạ trôi thật nhanh...

Sau bao nhiêu năm trưởng thành rồi ngẫm nghĩ, tôi mới ngẫm ra rằng chiều mùa hạ khiến cho lòng tôi nao nức, băng khuâng đến lạ kỳ. Nơi mà tình yêu thương, sự bình yên giản dị cứ len lỏi khắp tâm hồn của những người con xa xứ. Dẫu đang ở nơi đâu, thành thị hay nông thôn, chiều mùa hạ trong tôi, trong bạn đã trở thành thời khắc giá trị của sự sum vầy, quây quần bên nhau. □

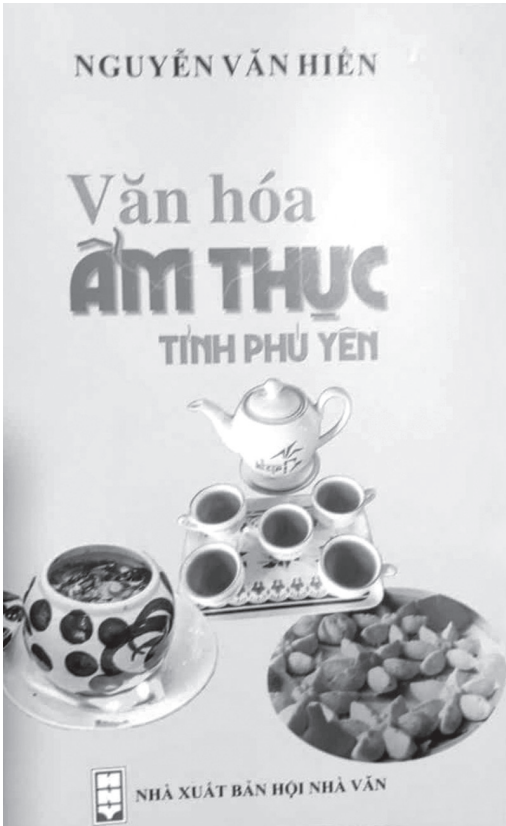
Xuất bản Văn hóa ẩm thực tỉnh Phú Yên

NXB Hội Nhà văn vừa cho ra mắt bạn đọc cuốn sách Văn hóa ẩm thực tỉnh Phú Yên của tác giả Nguyễn Văn Hiền, nguyên Giám đốc Sở Văn hóa - Thông tin Phú Yên, hội viên Hội Văn học Nghệ thuật tỉnh Phú Yên, hội viên Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam. Sách dày gần 290 trang, khổ 14,5x20,5cm.

Qua nhiều năm điền dã, tìm tòi, sưu tập, nhà nghiên cứu văn nghệ dân gian Nguyễn Văn Hiền đã hoàn tất công trình Văn hóa ẩm thực tỉnh Phú Yên gồm 3 chương. Chương I nói về những yếu tố cơ bản hình thành thói quen ẩm thực của người dân Phú Yên. Chương II nói về những bữa ăn, món ăn thường nhật của người dân Phú Yên. Chương III là chương chính, nói về cách chế biến và thưởng thức một số món ẩm thực. Trong chương này tác giả chia làm 15 mục với 254 món ăn thức uống ở tỉnh Phú Yên, như: các món cơm, xào - chiên, canh, luộc - tái, hầm, chung, om, nướng, kho, chả, bún, phở; các món tôm, mực, cá khô; các món mắm; món bánh kẹo tự làm; các món chè; các thức uống đặc sản...

Cuốn sách Văn hóa ẩm thực tỉnh Phú Yên là nguồn tư liệu quý, góp phần bảo tồn bản sắc xứ Nẫu, đồng thời quảng bá cho sự phát triển ngành Du lịch sinh thái tỉnh nhà. Đây là đầu sách riêng thứ sáu của nhà sưu tầm nghiên cứu văn hóa dân gian Nguyễn Văn Hiền đã xuất bản trong hơn 3 thập niên cầm bút.

Tin, ảnh: NGUYỄN TƯỜNG VĂN

Cuốn sách Văn hóa ẩm thực tỉnh Phú Yên

Nhận diện giá trị di sản văn hóa gồm Quảng Đức

Từng phát triển hưng thịnh vào thế kỷ XVIII, XIX đến đầu thế kỷ XX, làng nghề gốm Quảng Đức dần mai một.

"Sau đáng về là những cá lịch sử - văn h một vùng đất là vùng biên v nằm tron Quảng Nam đạc thời Lê T

NHÀ NGHIÊN CỨU CỔ VẬT TRẦN THANH H CHỦ TỊCH CLB UNESCO NGHIÊN CỨU - BẢO TỒN C

YÊN LAN (ghi)

Nhằm đánh giá một cách tổng quan, đầy đủ về giá trị di sản văn hóa gốm Quảng Đức, từ đó đề xuất giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa gốm Quảng Đức gắn với phát triển du lịch trong thời gian tới, Sở VH-TT&DL tổ chức hội thảo Bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa gốm Quảng Đức.

Tham dự hội thảo, GS.TS Nguyễn Văn Kim, Phó Chủ tịch Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia cùng các nhà khoa học, chuyên gia đến từ TP Hồ Chí Minh, Quảng Ngãi, Bình Định, Ninh Thuận, Phú Yên và đại diện các cơ quan, đơn vị liên quan đã đóng góp nhiều ý kiến có giá trị. Trong gần 20 báo cáo tham luận của các nhà khoa học, chuyên gia, nhà quản lý, có 7 tham luận được trình bày tại hội thảo, cùng với ý kiến của các nhà nghiên cứu, đại biểu... đã tạo dựng bức tranh tổng quan về gốm Quảng Đức, đồng thời mang đến những góc nhìn khoa học và thiết thực, làm cơ sở để thực hiện tốt công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa gốm Quảng Đức trong thời gian đến.

ĐỒNG CHÍ TRẦN THANH HƯNG, PHÓ TRƯỞNG BAN TRỰC BAN TUYÊN GIÁO VÀ DÂN VẬN TỈNH ỦY, CHỦ TỊCH CLB UNESCO NGHIÊN CỨU - BẢO TỒN CỔ VẬT PHÚ YÊN:

Nghệ nhân Quảng Đức xưa đã tạo nên một dòng sản phẩm gốm dân dụng giá trị thẩm mỹ cao

Nghiên cứu về khảo cổ học và một số di tích cổ còn sót lại ở Phú Yên cho thấy, ít nhất làng gốm Quảng Đức được hình thành vào khoảng cuối thế kỷ XVII và đầu thế kỷ XVIII. Đây là một trong những làng nghề truyền thống hình thành khá sớm ở Phú Yên, gắn liền với di tích các thành cổ tồn tại cho đến nay như thành Hội Phú - thủ phủ của Phú Yên từ năm 1629-1836, thành An Thổ - thủ phủ của Phú Yên từ năm 1836-1899. Nếu như các trung tâm gốm cổ ở tỉnh Bình Định thường được bố trí quanh các cảng thị hoặc ven bờ sông Côn, thì các nghệ nhân làng gốm Quảng Đức đã chọn vị trí địa lý tương tự là hạ lưu sông Cái (sông Ngân Sơn), thuận lợi trong việc chuyên chở nguyên - nhiên liệu làm gốm và đưa sản phẩm đi tiêu thụ khắp nơi bằng đường thủy.

Về phương pháp chế tác, theo cổ nghệ nhân Nguyễn

Di sản văn hóa Được để bảo tồn, phát huy

Thế kỷ XX,
trong đời sống,

thân thương
của gốm
chuyên về
a dài lâu của
vốn một thời
viễn Phú Yên,
g thừa tuyên
của Đại Việt
hánh Tông”.

ƯNG
VẬT PHÚ YÊN

Chủ trì hội thảo (từ trái sang): Phó Trưởng ban trực Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy, Chủ tịch CLB UNESCO Nghiên cứu - Bảo tồn cổ vật Phú Yên Trần Thanh Hưng; Phó Chủ tịch Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia - GS.TS Nguyễn Văn Kim và Phó Giám đốc Sở VH TT & DL Nguyễn Lê Vũ. Ảnh: YẾN LAN

Thiết kế: YẾN LAN

Thịnh, gốm Quảng Đức được làm bằng đất sét ở An Định, sử dụng sò huyết đầm Ô Loan trong quá trình nung như một “phụ gia”, đốt chủ yếu bằng củi măng lãng trong vùng và chờ từ Kỳ Lộ thuộc huyện Đồng Xuân xuống bằng đường thủy trên sông Cái.

Giá trị nghệ thuật của gốm cổ Quảng Đức loại có men thể hiện chủ yếu qua hai phương diện là tạo hình và phủ men. Bằng những đặc trưng và kỹ thuật chế tác riêng, nghệ nhân Quảng Đức xưa đã sản sinh ra một dòng sản phẩm gốm dân dụng nhưng có giá trị thẩm mỹ cao, được đón nhận và tôn vinh trong nước cũng như quốc tế từ rất sớm. Một yếu tố đã góp phần làm nên sự nổi tiếng của gốm cổ Quảng Đức chính là đặc điểm nhận diện của dòng gốm men sò và những sắc men màu mà không một sản phẩm nào giống sản phẩm nào.

Trên thế giới, việc sử dụng vỏ sò để làm tăng nhiệt độ lò trong quá trình nung đã xuất hiện khá sớm. Song, việc sử dụng sò huyết như một “phụ gia” tạo nên hiện tượng hóa biến trong quá trình nung, làm nên nhiều sắc màu cho sản phẩm thì chỉ có ở gốm cổ Quảng Đức.

Theo các nghiên cứu, làng gốm Quảng Đức phát triển hưng thịnh vào các thế kỷ XVIII, XIX đến đầu thế kỷ XX. Sản phẩm của làng nghề này không chỉ được tiêu thụ tại Phú Yên mà còn theo thương lái đến nhiều địa phương khác. Nhiều sản phẩm gốm Quảng Đức đã được phát hiện tại các tỉnh miền Trung - Tây Nguyên. Ngoài ra, các cuộc thăm dò trực vớt tại những dòng sông ở Nam Bộ cũng đã tìm thấy các sản phẩm gốm Quảng Đức. Hiện vật gốm Quảng Đức được trưng bày ở nhiều bảo tàng tỉnh, thành phố và có mặt trong các bộ sưu tập cổ vật tư nhân.

Từ giữa thế kỷ XX trở lại đây, do nhiều nguyên nhân, làng nghề gốm Quảng Đức dần mai một. Những kỹ thuật, bí quyết làm gốm đã bị thất truyền, nơi từng là làng nghề không còn lò nung gốm, không còn thợ thủ công duy trì nghề làm gốm.

Nhận thấy gốm Quảng Đức là một dòng gốm tiêu biểu của địa phương, các sản phẩm gốm Quảng Đức là di sản văn hóa quý giá, từ nhiều năm qua, cơ quan chuyên môn của tỉnh và một số cá nhân đã có nhiều nỗ lực trong việc sưu tầm, bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa gốm Quảng Đức và đã đạt được những kết quả nhất định.

ÔNG PHAN ĐÌNH PHÙNG, NGUYÊN PHÓ CHỦ TỊCH UBND
TỈNH PHÚ YÊN:

Tiền nhân để lại cho hậu thế
những tư tưởng, bài học...
thông qua di sản văn hóa

Qua những thăng trầm dâu bể, di sản gốm Quảng Đức có thể vẫn còn đâu đó, chìm trong lòng đất, lòng sông, lòng biển, nhưng chưa bao giờ và chắc chắn không bao giờ chìm trong lòng người!

Đề nghị Sở VH TT & DL đề xuất với tỉnh quan tâm đầu tư nghiên cứu có hệ thống, bài bản, toàn diện về di sản văn hóa gốm Quảng Đức. Và phải nghiên cứu trong không gian của di sản văn hóa thì chúng ta mới có cái nhìn toàn diện, đầy đủ và mới biết cần bảo tồn, phát huy như thế nào. Nếu không, chúng ta chỉ nhìn một góc độ, một khía cạnh nào thì có lẽ cũng chưa đáp ứng được yêu cầu. Gốm Quảng Đức trước hết là một sản phẩm hàng hóa. Nơi nào có thị trường thì có sản phẩm gốm Quảng Đức, đó chính là không gian của gốm Quảng Đức.

Như chúng ta biết, tiền nhân bao giờ cũng để lại cho hậu thế những tư tưởng, những bài học và tấm gương thông qua di sản văn hóa. Theo tôi, phải đặt giá trị của di sản văn hóa gốm Quảng Đức ở một tầm nhìn khác, không phải chỉ là giá trị của cổ vật, của một thú chơi... mà còn có ý nghĩa biểu tượng.

Nếu là di sản văn hóa tiêu biểu thì phải có thông điệp gì? Đó là thông điệp về khát vọng phát triển, khát vọng sáng tạo. Tôi cho rằng di sản gốm Quảng Đức hội tụ được điều ấy. Và chính gốm Quảng Đức góp phần phát triển kinh tế Phú Yên ở những giai đoạn lịch sử quan trọng.

PGS.TS ĐẶNG VĂN THẮNG, ỦY VIÊN HỘI ĐỒNG
GIÁM ĐỊNH CỔ VẬT, BỘ VH TT & DL:

Gốm Quảng Đức độc đáo và rất lạ

Gốm Quảng Đức ở Phú Yên là một loại gốm độc đáo và rất lạ so với gốm cổ ở những nơi khác trên đất nước Việt Nam. Qua nghiên cứu hiện vật gốm Quảng Đức, có thể nhận ra gốm Quảng Đức có 3 loại: gốm đất nung, gốm men sò huyết và gốm men (có thể là men sò huyết và những men khác). Ba loại này có thể thể hiện 3 giai đoạn sản xuất khác nhau của gốm Quảng Đức, kéo dài từ thế kỷ XVII đến nay. Việc dùng sò huyết làm men gốm là một sáng tạo độc đáo của cư dân làng gốm Quảng Đức. Làm hoa văn chìm, nổi trên gốm có thể học tập từ gốm Champa ở Bình Định.

(Xem tiếp trang 11)

Đồng Cam
- dòng nước quê hương

ĐẶNG VĂN THƠM

Mỗi chiều khi ngọn gió nồm lên
Vườn theo sóng cánh đồng xanh màu mạ
Nước mùa này lẫn phù sa đẹp quá
Vẫn hiền hòa ôm ấp với con mương

Vẫn hiền hòa chan chứa bao tình thương
Để đồng ta mùa nổi mùa vượt trội
Ta hẹn nhau sau mùa thủy lợi
Ngày nước về đồng, đất màu mỡ thêm ra!

Nước ngày xưa quên hẹn với phù sa
Nên thuở đồng gieo dân mình bữa no bữa đói
Đời ngời nam nhưng trời cao vời vợi
Đất khô cằn ruộng cứ nẻ chân chim

Nay mỗi chiều khi ngọn gió nồm lên
Mát rượi làng quê con mương thêm sức trẻ
Chảy suốt đời dầu bao cơn dâu bể
Cầu Máng nổi dòng cây lúa lên xanh

Lúa trở dòng dòng lúa lai già nhanh
Thương dân mình lúa thêm nặng hạt
Thương dân mình nước tràn trẻ tươi mát
Róc rách, hiền hòa chan chứa cánh đồng ta.

Phút chốc Tuy Hòa

THANH THẢO

dâu hằm bí mật những tháng ngày của bạn
ghềnh đá nào các anh lần xuống đêm đêm
máu lạng lẽ cắt ngang đường số một

tôi chỉ ghé Tuy Hòa phút chốc
buổi trưa
nắng lóa còn cát trắng
em nhỏ giờ lên phía bầu trời một con cua
xanh biếc

biển quê hương
ngực đá pháp phòng
sóng
áo cô gái màu mây
tuổi thơ tôi chưa sống ở nơi này
những năm đi kháng chiến
cũng chưa được may mắn ở nơi này
nhưng tôi tưởng như mình từng sống chết
ở đây

còn cát
biển thăm xanh lấp lánh đổi màu
con cua con ghẹ
mùi mắm cơm
gió nồm nóng qua lòng tôi
tiếng trẻ reo đỏ phía rào bông bụt
chuông khê rung nơi cổ những con bò

tôi mang nợ với mỗi vùng quen lạ
trên đất nước mờ hôi muối mặn
sa mù giăng những cánh chim xa
tôi mang nợ với mỗi đời quen lạ
biển trào lên. Phút chốc Tuy Hòa.

TƯƠNG LAI

Tôi lớn lên trong một gia đình có ba là giáo viên dạy Toán cấp ba, mẹ là giáo viên Văn. Cả hai đều trầm tính, yêu nghề và sống chan hòa với mọi người. Nhưng tôi luôn cảm thấy ở ba có một khoảng lặng nào đó như một mảnh ký ức đã bị vùi sâu, thi thoảng ánh lên trong đôi mắt khi ba lặng lẽ nhìn ra cửa sổ mỗi chiều mưa.

Hôm đó, khi đang dọn lại ngăn tủ cũ trong góc phòng làm việc của ba, tôi tình cờ phát hiện một hộp thiếc cũ kỹ. Trong đó là những tấm bưu thiếp đã úa màu, những dòng chữ bằng tiếng Việt được viết rất nắn nót và đặc biệt là một tấm ảnh đen trắng chụp hai người sinh viên trẻ tuổi. Người con trai cười tươi chính là ba tôi và người con gái có đôi mắt rất buồn, tôi chưa từng gặp bao giờ.

Tôi đem hộp thư ra hỏi mẹ. Mẹ nhìn tôi rất lâu rồi cười buồn:
- Đó là chuyện của ba con và cô Lan... Mỗi tình đầu thời sinh viên của ông ấy.

Mẹ kể bằng giọng nhẹ nhàng, không chút ghen tuông. Câu chuyện như một cuốn phim cũ dần mở ra.

Họ gặp nhau vào một buổi chiều muộn tháng bảy. Khi ấy, ba là sinh viên năm hai khoa Toán - một người ít nói, hơi nghiêm nhưng ánh mắt khi cười thì ấm áp vô cùng. Còn cô Lan, sinh viên Văn khoa, có giọng nói mềm như lụa, đôi mắt biết cười và hay nghiêng đầu mỗi khi đọc thơ.

Hè năm đó, cả hai cùng đăng ký chuyển tình nguyện Mùa hè xanh lên huyện miền núi phía Bắc. Trường tổ chức đưa hơn ba mươi sinh viên đến dạy học cho học sinh vùng cao. Lúc chia nhóm phân công, ba và cô Lan được xếp chung một tổ, hai người cùng chịu trách nhiệm lên giáo án và dạy các em cấp một. Những ngày đầu, họ chưa thật sự thân. Ba thì khô khan, thường chỉ mãi mê chỉnh bài giảng, tính toán thời lượng tiết học sao cho vừa đủ. Cô Lan thì tỉ mỉ, cẩn thận, viết bảng nắn nót từng chữ như thêu. Mãi đến khi trời đổ mưa lớn vào một chiều nọ, cả hai bị mắc kẹt trong lớp học nhỏ bằng tre nứa, họ mới lần đầu nói chuyện thật lâu.

Từ hôm đó, họ bắt đầu trò chuyện nhiều hơn, cùng nhau nấu cơm, dựng lều, rồi cả những buổi tối ngồi nhóm lửa giữa sân trường, cô Lan đọc thơ, ba gật gù nghe bằng ánh mắt lặng thinh nhưng đầy triu mến.

Một đêm trung thu, khi các em nhỏ được phát bánh nướng, cô Lan cúi vào tay ba một chiếc lồng đèn giấy hình con cá chép. "Tặng anh. Người lớn đôi khi cũng cần mơ một chút". Ba ngượng ngùng nhận, không nói gì, nhưng đêm đó, ba đã không ngủ. Trong cuốn nhật ký của mình, ông ghi lại dòng chữ nhỏ: "Có những điều, càng giản dị càng chạm vào tim người ta".

Chuyến tình nguyện kết thúc, họ trở về trường, tiếp tục những ngày học cuối cùng. Nhưng tình cảm thì đã chớm nở dịu dàng, ấm áp, không vội vàng. Ra

Chuyện tình của ba

trường, họ cùng thi đậu biên chế vào các trường cấp ba của huyện. Định sẽ chờ đợi, gom góp vài năm rồi xin về chung một trường huyện. Nhưng đời không theo ý người. Chỉ vài tháng sau, cô Lan báo tin: gia đình cô được người bác bên Mỹ bảo lãnh đi định cư. Ba sững sờ. Họ chỉ còn hai tuần bên nhau.

Ngày tiễn cô ra sân bay Tân Sơn Nhất, trời mưa nhẹ. Cô Lan trao ba một lá thư, khẽ nói: "Đừng đợi em. Nhưng nếu có thể... hãy viết thư cho em. Em sẽ chờ". Ba nắm tay cô thật chặt. Không có lời yêu nào được nói ra. Chỉ có ánh mắt - ánh mắt người con trai không biết chắc điều gì, nhưng biết rất rõ rằng, trái tim mình từ đây đã mất đi một nửa.

Sau đó, ba viết thư gần như mỗi tuần. Gửi qua địa chỉ ở quận Ba Đình mà cô để lại. Nhưng không bao giờ có hồi âm. Có những lá thư bị trả lại, có những bức đi biệt tăm. Mỗi lần như thế, ba lại viết một lá khác như thể niềm tin là điều duy nhất còn lại giữa hai người ở hai phía đại dương.

Một năm. Rồi hai năm. Rồi năm năm. Rồi mười năm trôi qua.

Ba cất những lá thư ấy trong một chiếc hộp thiếc. Không ai được đọc, kể cả mẹ.

Rồi ông gặp mẹ tôi. Một người con gái dịu dàng, thấu hiểu và bao dung. Mẹ biết rằng trong lòng ba vẫn còn một góc nhỏ không thuộc về mình, nhưng bà chấp nhận như bao người phụ nữ yêu thật lòng. Họ cưới nhau và có tôi.

Mười năm sau, vào một chiều cuối thu, ba nhận được tin bà nội đau yếu. Ông thu xếp công việc, lên chuyến tàu Thống Nhất từ ga Sài Gòn về Đồng Hới. Khi tàu vừa lăn bánh, ba nhìn quanh tìm chỗ. Một người phụ nữ đang ngồi cạnh cửa sổ, áo khoác len màu nâu nhạt, mái tóc buộc gọn, gương mặt nghiêng nghiêng đọc sách. Ông sững lại. Thời gian không đủ để làm phai ánh mắt ấy. Không thể lẫn vào đâu được.

- Lan? Người phụ nữ ngẩng lên. Một thoáng bối rối hiện lên trên gương mặt dịu dàng. Rồi cô mỉm cười:
- Tuấn?

Họ ngồi đối diện nhau. Không ai biết nên nói gì trước. Một khoảng lặng kỳ lạ, không gượng gạo, nhưng đủ để cả hai nghe rõ tim mình đập. Rồi cô Lan phá tan im lặng:

- Em không nghĩ lại gặp anh... trên một chuyến tàu như thế này.

- Anh cũng vậy. Sau ngần ấy năm... Anh cứ tưởng...

Ba bỏ lửng câu nói. Cô Lan cười nhẹ, nhìn ra khung cửa đang trôi qua cánh đồng đầy hoa cúc dại:

- Em về quê thăm mộ ba mẹ. Mấy năm nay sống ở Mỹ, lòng cứ đau đau hướng về. Rồi đột nhiên muốn về. Không nghĩ gì nhiều, cứ thế mà đi.

Họ ngồi sát lại gần nhau hơn. Cuộc trò chuyện như được bật lại từ một đoạn băng cũ chưa từng tua dừng.

Ba kể rằng sau khi không còn thư hồi âm, ông tưởng cô đã quên. Tưởng cô đã có cuộc sống mới nơi xứ người, hạnh phúc, đủ đầy. Nhưng ông vẫn viết thư như một thói quen để giữ lấy điều gì đó không tên. Cô Lan kể rằng suốt những năm ở Mỹ, cô từng nhiều lần gửi thư về, nhưng chẳng nhận được hồi âm. Cô đã đợi - một năm, hai năm, rồi mười năm. Bận bịu lập gia đình, người thân giới thiệu nhiều mối. Nhưng cô từ chối.

- Em không thể. Không phải vì chờ đợi một điều cụ thể mà vì lòng mình không cho phép. Tình yêu thời sinh viên ấy... nó vẫn nguyên vẹn trong em. Như là một phần đã khắc sâu. Ba lặng thinh. Đôi tay ông nắm lại, đặt trên đầu gối, run khẽ.

- Anh... vẫn nghĩ đến em. Nhưng anh cưới rồi. Anh có một gia đình nhỏ. Em bé gái tên Ngọc. Nó giống em ở đôi mắt. Cô Lan mỉm cười, không ngạc nhiên.

- Em biết. Mười năm đủ để mọi thứ thay đổi. Em không giận đâu. Gặp lại nhau... vậy là đủ.

Tối đó, họ ngồi cạnh nhau nhìn bầu trời đêm ngoài cửa sổ tàu. Cô Lan tựa đầu nhẹ lên vai ba. Không ai nói gì. Không cần lời hứa. Không cần cam kết. Chỉ là hai con người đã từng rất thương nhau, từng lạc mất nhau... và giờ ngồi cạnh nhau trong một khoảnh khắc tương chừng rất ngắn, nhưng chứa cả một đời ký ức.

Khi tàu đến ga Đồng Hới, ba xuống trước. Cô Lan xuống sau, kéo theo chiếc vali nhỏ. Họ đi song song dọc sân ga, không nói gì, rồi đứng lại.

- Em không biết sau lần này có còn gặp lại anh nữa không. Nhưng em nghĩ... ký ức không bao giờ chết.

- Anh cũng vậy. Gặp lại em... như một lời tiễn biệt cho những năm tháng anh từng tiếc nuối.

Họ nắm tay nhau. Rồi buông.

Cô Lan quay đi trước. Không ngoái lại. Nhưng ba đứng đó, rất lâu. Cho đến khi hình bóng ấy hòa vào đám đông, mất hút dưới ánh đèn sân ga vàng vọt.

Tối hôm ấy, khi mẹ kể xong chuyện cũ, tôi ngồi lặng thinh hồi lâu.

Câu chuyện của ba và cô Lan giống như một mạch ngầm âm i - chẳng ai nhắc đến, chẳng ai muốn khai quật, nhưng vẫn chảy mãi trong lòng những người biết yêu thương.

Tôi quay sang mẹ, ngập ngừng hỏi:

- Mẹ không buồn sao, khi biết chuyện này?

Mẹ ngồi im vài giây, rồi khẽ cười, xoa đầu tôi:

- Mẹ buồn chứ. Mẹ cũng là một người phụ nữ, cũng biết ghen, biết chạnh lòng. Nhưng mẹ càng thương ba con hơn. Có những tình yêu không thể trọn vẹn, nhưng lại rất thật. Mẹ biết, sau lần đó, ba con mới thật sự an yên để sống trọn vẹn với hiện tại. Đôi khi, cần gặp lại một người... để buông bỏ một người.

Tôi nhìn mẹ. Trong ánh mắt mẹ là một thứ tha sâu thẳm, dịu dàng và bền bỉ điều mà chỉ những người phụ nữ đã đi qua nỗi đau, nhưng vẫn chọn ở lại mới có được.

Từ sau lần đó, ba tôi không còn hay nhìn xa xăm mỗi chiều mưa nữa. Ông vẫn hai buổi đến trường dạy học và vẫn lặng lẽ pha cà phê mỗi sáng. Nhưng trong ánh mắt ông, tôi thấy một điều gì đó đã thay đổi - dịu dàng hơn, lắng lại hơn. Một nét bình yên rất thật, như thể sau một cơn dông lớn, mặt hồ lòng người cuối cùng cũng phẳng lặng.

Sau này tôi cũng trở thành cô giáo Văn. Có lần tôi kể với học sinh về tình yêu đầu của ba mẹ. Các em trầm lặng, rồi một em nữ ngồi bàn cuối hỏi:

- Cô ơi, tình yêu không trọn vẹn... có phải là tình yêu buồn không?

Tôi mỉm cười:

- Tình yêu không trọn vẹn, chưa chắc là tình yêu buồn. Đôi khi, chỉ cần người ta từng yêu nhau thật lòng... thế là đủ để đẹp rồi em ạ.

Và tôi nghĩ, có lẽ đó chính là cách con người ta học cách sống tử tế với nhau bằng ký ức, bằng sự tha thứ và bằng lòng an yên cuối cùng trong tim mình. □

Sơn mài Tương Bình Hiệp trứ danh

Hiện có khoảng 20 công nhân làm việc tại cơ sở Định Hòa, trong đó có những nghệ nhân lớn tuổi nắm giữ các kỹ nghệ độc đáo, gần như thất truyền như sơn khắc, vẽ phủ mài

Cơ sở sơn mài Định Hòa tọa lạc tại 81 đường Hồ Văn Cống, phường Tương Bình Hiệp, TP Thủ Dầu Một

Với sự tỉ mỉ và bàn tay khéo léo, các nghệ nhân từng bước thực hiện quy trình sản xuất sơn mài phức tạp để tạo ra những tác phẩm nghệ thuật lộng lẫy

Các nghệ nhân sơn mài lành nghề luôn đặt sự kỹ lưỡng lên hàng đầu trong mọi giai đoạn sản xuất, từ khâu chuẩn bị nguyên liệu thô sơ cho đến khi hoàn thiện những tác phẩm nghệ thuật

Chiêm ngưỡng vẻ đẹp tinh tế của chiếc bình sơn mài, sản phẩm tiêu biểu được chế tác tại cơ sở Định Hòa, nơi lưu giữ những tinh hoa của nghệ truyền thống

THANH HỘI - THÁI NGỌC (thực hiện)

Nghề sơn mài Tương Bình Hiệp được công nhận là di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Làng nghề truyền thống tọa lạc tại phường Tương Bình Hiệp (TP Thủ Dầu Một) này được các thế hệ người dân Bình Dương kế tục và lưu giữ hơn 200 năm. Từ lâu, các sản phẩm sơn mài Tương Bình Hiệp đã nổi tiếng khắp cả nước bởi chất lượng, sự tinh xảo và nét đẹp Á Đông nhẹ nhàng, độc đáo.

Chúng tôi có dịp ghé thăm cơ sở sơn mài Định Hòa, thuộc làng nghề Tương Bình Hiệp, được hình thành cách đây gần 50 năm. Cơ sở do nghệ nhân Trương Quan Tịnh làm chủ, hiện quy tụ khoảng 20 nghệ nhân đang làm việc, những người còn nắm giữ các kỹ thuật trang trí gần như thất truyền như sơn khắc, vẽ phủ mài. Chính bởi sự phức tạp trong thực hiện, chu kỳ sản xuất kéo dài

Hiện nay, dù ngành Sơn mài có nhiều biến chuyển và thay đổi nhưng sơn mài Định Hòa vẫn duy trì quy trình sản xuất với 12-15 nước sơn và tranh sơn ta truyền thống. **Trong ảnh:** Nghệ nhân kỳ công tạo tác chân dung Bác Hồ

cùng chi phí nguyên liệu cao, tranh phủ mài và tranh sơn khắc tại cơ sở này được xem là đặc sản quý của đất Bình Dương.

Nghệ thủ công mỹ nghệ hơn 200 năm tuổi này vẫn đang được ươm mầm và tiếp nối. **Trong ảnh:** Nghệ nhân Trương Quan Tịnh trao truyền bí quyết và đam mê cho thế hệ kế cận

Khu trưng bày Sơn mài Định Hòa được xem là một bảo tàng sơn mài với nhiều tác phẩm của các họa sĩ, nghệ nhân nổi tiếng ở vùng đất Thủ Dầu Một

MANH LÊ TRÂM

Cầu nối hỗ trợ bệnh nhân mắc bệnh hiểm nghèo

Trong cuộc sống, không phải ai cũng may mắn có được sức khỏe và một mái ấm đủ đầy. Với những bệnh nhân nghèo mắc bệnh hiểm nghèo, hành trình giành lại sự sống là chuỗi ngày gian nan, đầy nước mắt và kiệt quệ. Trong những khó khăn đó, Hội Chữ thập đỏ tỉnh đã và đang trở thành cầu nối yêu thương, đưa những tấm lòng hảo tâm đến gần hơn với những mảnh đời bất hạnh.

Lãnh đạo Hội Chữ thập đỏ tỉnh và đại diện địa phương trao tặng tiền cho cháu Bạch Thái Phong ở xã Xuân Quang 3, huyện Đồng Xuân. Ảnh: MANH LÊ TRÂM

Kết nối những tấm lòng

Bị suy thận giai đoạn cuối, biến chứng sang tim và gan, mỗi tháng chị Nguyễn Thị Thu Thủy ở xã Hòa Thịnh (huyện Tây Hòa) phải mua thêm hàng triệu đồng tiền thuốc không thuộc diện BHYT để duy trì sức khỏe. Trong hoàn cảnh là hộ nghèo, nuôi 2 con nhỏ, chị gần như cạn kiệt hy vọng... Nhận được 15 triệu đồng hỗ trợ của Hội Chữ thập đỏ tỉnh trao tặng, chị như được tiếp thêm sức mạnh tinh thần để tiếp tục chống chọi với bệnh tật. Chị Nguyễn Thị Thu Thủy bày tỏ: Tôi cảm ơn Hội Chữ thập đỏ đã giúp đỡ gia đình có tiền xoay sở trong lúc khó khăn. Chân tôi bị nhiễm trùng nên phải vô thuốc liên tục để khi chạy thận không bị sốt. Giờ tôi chỉ cần có chút sức khỏe để có thêm thời gian lo cho mấy đứa con. Con còn quá nhỏ, mẹ có chuyện gì, không biết chúng sẽ nương tựa vào đâu.

Hoàn cảnh của gia đình ông Nguyễn Văn Nông, 74 tuổi ở phường Hòa Xuân Tây (TX Đông Hòa) lâm vào cảnh kiệt quệ vì bệnh tật. Ông Nông bị nhồi máu não, viêm gan nặng, chi phí điều trị dù được BHYT hỗ trợ vẫn lên đến hàng chục triệu đồng. Sau thời gian nằm viện, ông Nông xin về nhà. Biết được hoàn cảnh của ông, Hội Chữ thập đỏ tỉnh đã đến trao tận tay 10 triệu đồng giúp ông trang trải phần nào chi phí điều trị bệnh. Bà Nguyễn Thị Chúc, vợ ông Nông bộc bạch: Cảm ơn Hội Chữ thập đỏ đã giúp chồng tôi có điều kiện chữa bệnh. Nhà không có tiền, mỗi lần đi bệnh viện chúng tôi phải chạy mượn 5-10 triệu đồng để lo chi phí. Tôi già rồi, không làm gì kiếm thu nhập được. Các con tôi cũng khổ, không giúp được gì nhiều.

Cháu Bạch Thái Phong (SN 2015, ở xã Xuân Quang 3, huyện Đồng Xuân) mắc bệnh hiểm nghèo, đại diện Hội Chữ thập đỏ tỉnh trực tiếp đến thăm và hỗ trợ 10 triệu đồng. Chị Bạch Phương Hồng Vũ, mẹ cháu Phong kể: Cháu Phong bị suy thận mạn giai đoạn 2, hai mắt đục tinh thể. Hiện nay thận của cháu đã hư, trong khi gia đình khó khăn. Gia đình cảm ơn Hội Chữ thập đỏ thăm và tặng quà cho cháu.

Bà Lê Thị Bích Nhung, Phó Chủ tịch UBND xã Xuân Quang 3 cho hay: Gia đình của chị Vũ là hộ cận nghèo, con lại bị bệnh hiểm nghèo. Địa phương rất mong tấm lòng thiện nguyện hỗ trợ, giúp gia đình cháu Phong vượt qua khó khăn.

Hành trình nhân đạo bền bỉ

Biết được hoàn cảnh của cháu Bạch Thái Phong, đại diện Hội Chữ thập đỏ huyện Đồng Xuân cũng trực tiếp đến thăm, tặng 1 triệu đồng từ nguồn vận động xã hội từ thiện. Không chỉ giúp đỡ gia đình cháu Bạch Thái Phong, thời gian qua, Hội Chữ thập đỏ huyện Đồng Xuân còn hỗ trợ lương thực và tiền mặt cho hàng trăm người nghèo, hoàn cảnh khó khăn, đồng bào DTTS và gia đình nạn nhân chất độc da cam. Hội triển khai các phong trào, cuộc vận động như “Vì người nghèo - không để ai bị bỏ lại phía sau”; “Người tốt, việc

Trong hành trình đấu tranh với bệnh tật và nghịch cảnh, gia đình lâm vào kiệt quệ, Hội Chữ thập đỏ tỉnh kịp thời hỗ trợ tặng quà như tiếp thêm sức mạnh, động lực, hy vọng để sẻ chia và lan tỏa những yêu thương trong cuộc sống. Sự đóng góp từ những người con xa quê, những tấm lòng của các nhà hảo tâm và với những bước chân không mỏi của cán bộ hội chữ thập đỏ... cùng vẽ nên một hành trình nhân đạo bền bỉ vì cuộc sống cộng đồng ngày càng tốt hơn.

Ông Huỳnh Tấn Tịnh, Chủ tịch Hội Chữ thập đỏ tỉnh

thiện - chung sức xây dựng cộng đồng nhân ái”; “Mỗi tổ chức, mỗi cá nhân gắn với một địa chỉ nhân đạo”.

Ông Trịnh Hoài Bình, Chủ tịch Hội Chữ thập đỏ huyện Đồng Xuân cho hay: Ở huyện miền núi, Hội Chữ thập đỏ huyện đã chủ động tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương, phối hợp tốt với các ngành, MTTQ, các tổ chức chính trị - xã hội phát huy nội lực, đồng thời tranh thủ các nguồn

lực hỗ trợ từ bên ngoài để tổ chức thực hiện hoạt động nhân đạo thông qua các chương trình, phong trào, cuộc vận động. Những việc làm nhân ái, đầy trách nhiệm và tình yêu thương của hội đã góp phần quan trọng trong việc chăm lo đời sống người dân, hỗ trợ kịp thời những hoàn cảnh khó khăn, lan tỏa hoạt động nhân đạo, chung tay cùng tỉnh trong công tác an sinh xã hội.

Chia sẻ về vấn đề này, ông Huỳnh Tấn Tịnh, Chủ tịch Hội Chữ thập đỏ tỉnh cho biết: Hội Chữ thập đỏ tỉnh đã vận động những người con xa quê, các tổ chức, đa số là ngoài tỉnh và TP Hồ Chí Minh chung tay giúp bà con nghèo, người yếu thế, những người có bệnh hiểm nghèo trong Tháng Nhân đạo (tháng 5). Thời gian đến, Hội Chữ thập đỏ tỉnh tiếp tục phối hợp vận động, giúp bà con và chỉ đạo cho hội chữ thập đỏ các huyện, thị xã, thành phố trong toàn tỉnh tiếp tục thực hiện những hoạt động tình nguyện để giúp bà con nghèo.

“Trong hành trình đấu tranh với bệnh tật và nghịch cảnh, gia đình các bệnh nhân nghèo lâm vào kiệt quệ, Hội Chữ thập đỏ tỉnh kịp thời hỗ trợ tặng quà như tiếp thêm sức mạnh, động lực, hy vọng để sẻ chia và lan tỏa những yêu thương trong cuộc sống. Sự đóng góp từ những người con xa quê, những tấm lòng của các nhà hảo tâm và với những bước chân không mỏi của cán bộ hội chữ thập đỏ... cùng vẽ nên một hành trình nhân đạo bền bỉ vì cuộc sống cộng đồng ngày càng tốt hơn. Trong thời gian đến, các cấp hội chữ thập đỏ phát huy tốt vai trò nòng cốt, cầu nối trong các hoạt động từ thiện nhân đạo để giúp những người nghèo vượt đi phần nào khó khăn trong cuộc sống, góp phần thực hiện tốt công tác an sinh xã hội”, ông Huỳnh Tấn Tịnh chia sẻ. □

Truyền thông nâng cao ý thức bảo vệ môi trường và ứng phó biến đổi khí hậu

Hội LHPN tỉnh vừa phối hợp với Tổ chức Union Aid Abroad - APHEDA tổ chức buổi truyền thông về bảo vệ môi trường và ứng phó với biến đổi khí hậu cho hội viên phụ nữ và người dân phường Hòa Hiệp Trung (TX Đông Hòa).

Chương trình tập trung truyền thông về các nội dung thiết thực như: phân loại, xử lý rác thải tại nguồn; các loại chất thải rắn sinh hoạt có thể tái chế; thu gom, lưu giữ riêng rác thải nhằm không để lẫn với chất thải không nguy hại, đảm

bảo không gây ô nhiễm môi trường. Bên cạnh đó, các cán bộ, hội viên phụ nữ và người dân nơi đây còn được cung cấp kiến thức về các nguồn năng lượng thân thiện với môi trường, những việc hộ gia đình có thể làm để góp phần bảo vệ môi trường sống xung quanh.

Thông qua các nhóm câu hỏi tương tác, hội viên phụ nữ và người dân được tìm hiểu sâu hơn về nguyên nhân trực tiếp của biến đổi khí hậu toàn cầu, các nguyên nhân gây ô nhiễm không khí từ tự nhiên,

cũng như các sự kiện và chiến dịch toàn cầu, như Giờ Trái đất, Chiến dịch Làm cho thế giới sạch hơn, Ngày Môi trường thế giới. Đặc biệt, buổi truyền thông nhấn mạnh chủ đề Ngày Môi trường thế giới năm 2025 là “Đánh bại ô nhiễm nhựa”, kêu gọi mỗi người thay đổi thói quen tiêu dùng và sử dụng nhựa.

Ngoài ra, chương trình cũng giới thiệu những điểm cơ bản của Luật Bảo vệ môi trường năm 2020 nhằm giúp người dân nâng cao nhận thức và thực

hiện đúng các quy định về bảo vệ môi trường trong sinh hoạt và sản xuất.

Đây là hoạt động thuộc Dự án phát triển năng lực của tổ chức hội LHPN về bảo vệ môi trường và giảm thiểu biến đổi khí hậu năm 2025 do Chính phủ Australia tài trợ nhằm nâng cao nhận thức môi trường, phát huy vai trò tích cực của phụ nữ trong bảo vệ môi trường và phát triển bền vững trong cộng đồng, đặc biệt tại các địa phương chịu tác động trực tiếp của biến đổi khí hậu. NGỌC QUỲNH

Lan tỏa phong trào tập bơi, góp phần PHÒNG CHỐNG ĐUỐI NƯỚC

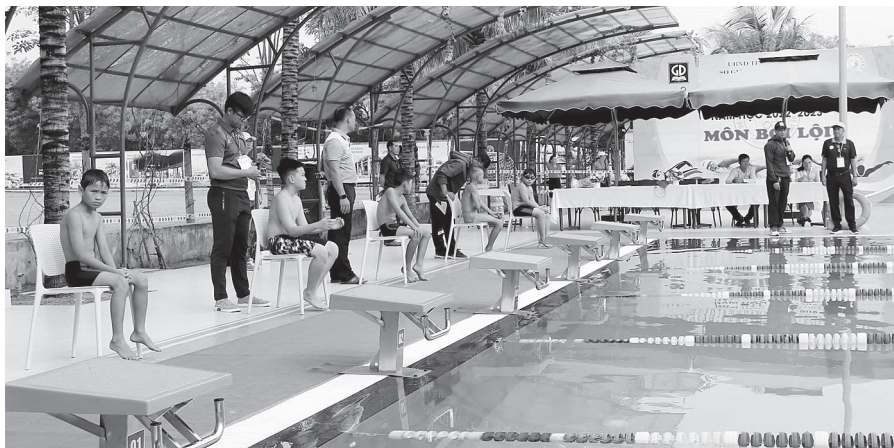
NGÔ NHẬT

Sở VH TT&DL vừa phối hợp với Sở GD&ĐT, Tỉnh đoàn tổ chức lễ khai mạc hè, Ngày Olympic trẻ em và phát động toàn dân tập luyện môn bơi, phòng chống đuối nước năm 2025. Thông qua chương trình, các ngành, địa phương, đoàn thể và từng cá nhân sẽ cùng chung tay lan tỏa phong trào tập bơi, tạo môi trường an toàn cho trẻ em, góp phần phòng chống đuối nước hiệu quả.

Tín hiệu tích cực

Đối với môn bơi, một trong những yếu tố đầu tiên để phát triển là xây dựng cơ sở vật chất, hệ thống bể bơi hiện đại, an toàn theo đúng tiêu chuẩn quy định. Tại Phú Yên, vài năm trở lại đây, các bể bơi có sự phát triển nhất định. Điều này giúp cho việc phổ cập môn bơi lợi thuận lợi, đảm bảo các mục tiêu phòng chống đuối nước cho trẻ em. Theo Sở VH TT&DL, trên địa bàn tỉnh có 43 bể bơi các loại. Trong đó có 17 bể bơi trong trường học; 3 bể bơi thuộc trung tâm VH TT&TTTH các huyện Sông Hinh, Đồng Xuân, Phú Hòa; 1 bể thuộc Trung tâm Hoạt động thanh thiếu nhi tỉnh; 1 bể thuộc Bộ CHQS tỉnh; 1 bể thuộc Trung tâm An điều dưỡng tàu ngầm; 20 bể thuộc các cơ sở kinh doanh hoạt động thể thao của tư nhân. Về quy mô chất lượng, 3 bể có chiều dài 50m, 20 bể có chiều dài 25m, 20 bể còn lại có quy mô nhỏ hơn.

Theo đánh giá tổng quan từ cơ quan chức năng, số lượng bể bơi trên địa bàn tỉnh còn hạn chế, chưa đáp ứng được nhu cầu dạy và học bơi trong trường học cũng như nhu cầu tập luyện của người dân. Tuy nhiên, hiện vẫn có những bể bơi hoạt động hiệu quả mang đến những tín hiệu tích cực cho việc tập luyện môn bơi, chương trình phòng chống đuối nước, trong đó nổi bật là các bể bơi trong trường học và bể bơi thuộc Trung tâm Hoạt động thanh thiếu nhi tỉnh. Riêng bể bơi thuộc Bộ CHQS

Thông qua các giải bơi lội các cấp, phong trào tập luyện môn bơi của học sinh được quan tâm và phát triển mạnh. Ảnh: NGÔ NHẬT

tỉnh và Trung tâm An điều dưỡng tàu ngầm đủ chất lượng phục vụ tốt công tác huấn luyện LLVT. 3 bể bơi của các trung tâm VH TT&TTTH các huyện Sông Hinh, Đồng Xuân, Phú Hòa cơ bản đáp ứng nhu cầu học bơi của trẻ em và người dân địa phương.

Bên cạnh đó, các bể bơi thuộc cơ sở kinh doanh thể thao tổ chức dạy bơi và luyện tập góp phần phục vụ phong trào học bơi và phòng chống tai nạn đuối nước tại một số địa phương.

“Thực hiện Kế hoạch của UBND tỉnh về Chương trình bơi an toàn giai đoạn 2021-2030, Sở VH TT&DL phối hợp với Sở GD&ĐT, Tỉnh đoàn tổ chức lễ phát động nhằm tuyên truyền, vận động toàn dân rèn luyện sức khỏe, đặc biệt là trang bị kỹ năng bơi và phòng chống đuối nước cho trẻ em. Đây là việc làm ý nghĩa, trong bối cảnh thực trạng đuối nước còn diễn biến phức tạp. Chúng ta cần đẩy mạnh quản lý các hoạt động bơi, tăng cường phối hợp tổ chức dạy bơi, tập huấn nghiệp vụ, tuyên truyền sâu rộng đến gia đình, nhà trường và cộng đồng”, ông Lê Hoàng Phú, Phó Giám đốc Sở VH TT&DL cho biết.

Đẩy mạnh tập huấn, đào tạo nguồn lực

Sở VH TT&DL là cơ quan tham mưu UBND tỉnh về công tác triển khai chương trình bơi an toàn phòng chống đuối nước. Cụ thể, đơn vị này

Theo đánh giá tổng quan từ cơ quan chức năng, số lượng bể bơi trên địa bàn tỉnh còn hạn chế, chưa đáp ứng được nhu cầu dạy và học bơi trong trường học cũng như nhu cầu tập luyện của người dân. Tuy nhiên, hiện vẫn có những bể bơi hoạt động hiệu quả mang đến những tín hiệu tích cực cho việc tập luyện môn bơi, chương trình phòng chống đuối nước.

đã tham mưu UBND tỉnh ban hành Kế hoạch 51/KH-UBND ngày 4/3/2022 về triển khai Chương trình bơi an toàn phòng chống đuối nước trẻ em giai đoạn 2021-2030 trên địa bàn tỉnh nhằm tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp chính quyền và các sở, ban ngành, tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội về quản lý, tổ chức các hoạt động bơi, phong trào tập luyện bơi và phòng chống đuối nước trẻ em. Các hoạt động này không chỉ góp phần nâng cao kiến thức, kỹ năng phòng chống tai nạn đuối nước trẻ em mà còn tạo thuận lợi về cơ sở pháp lý cho các tổ chức, cá nhân đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị để tổ chức dạy bơi và các kỹ năng phòng chống đuối nước cho trẻ em trên địa bàn tỉnh.

Những năm qua, Sở VH TT&DL thường xuyên phối hợp với các đơn vị tổ chức nhiều lớp tập huấn cho đội ngũ công chức, viên chức, HLV, cộng tác viên, nhân viên cứu hộ. Năm 2020, đơn vị này tổ chức lớp tập huấn nghiệp vụ cho hướng dẫn viên cơ sở về Chương trình bơi an toàn, phòng chống đuối nước trẻ

em khu vực miền Trung - Tây Nguyên tại Phú Yên, cấp giấy chứng nhận cho 150 học viên. Năm 2021, sở tập huấn nghiệp vụ cho cán bộ, công chức, cộng tác viên TDTT cơ sở theo Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, cấp giấy chứng nhận cho 98 học viên. Năm 2024, sở phối hợp với Ủy ban Olympic Việt Nam tổ chức lớp tập huấn hướng dẫn viên môn bơi - lặn, cấp giấy chứng nhận cho 94 học viên. Mới đây nhất, Sở VH TT&DL phối hợp với Cục TDTT tổ chức lớp tập huấn triển khai thi điểm chương trình bơi an toàn, phòng chống đuối nước, cấp chứng nhận cho 147 học viên.

Ngoài ra, Sở VH TT&DL còn tổ chức nhiều hoạt động thiết thực nhằm phát triển phong trào bơi lội, nâng cao nhận thức cộng đồng, thông qua các giải đấu ở các địa phương và cấp tỉnh như: Giải bơi vô địch các lứa tuổi tỉnh Phú Yên, lễ khai mạc hè, Ngày Olympic trẻ em và phát động toàn dân tập luyện bơi nhân Ngày Quốc tế thiếu nhi (1/6) và Tháng hành động vì trẻ em... Cùng với đó là việc đẩy mạnh công tác truyền thông với nhiều hình thức nhằm nâng cao nhận thức về phòng chống tai nạn đuối nước trong cộng đồng; kêu gọi gia đình thường xuyên quan tâm, giám sát trẻ em, đặc biệt trong dịp hè và mùa mưa bão.

“Phòng chống đuối nước cho trẻ em có ý nghĩa quan trọng trong bối cảnh Phú Yên đã xảy ra nhiều vụ tai nạn đuối nước, cướp đi nhiều sinh mạng, trong đó nạn nhân ở lứa tuổi thiếu nhi là nhiều nhất. Sự việc thường xảy ra vào dịp hè, khi học sinh được nghỉ học. Trước thực trạng đó, tôi kêu gọi mọi người, từ cán bộ lãnh đạo, quản lý, giáo viên, đến các bậc cha mẹ và học sinh hãy tham gia tích cực vào các chương trình phòng chống đuối nước cho trẻ em. Chúng ta cần chung tay đối phó với nguy cơ đuối nước. Đó cũng là cách hiệu quả để bảo vệ mọi người và ngăn chặn những hậu quả không đáng có”, bà Võ Thị Minh Duyên, Phó Giám đốc Sở GD&ĐT cho biết. □

Nhận diện giá trị di sản văn...

(Tiếp theo trang 7)

Gốm Quảng Đức đã được giới nghiên cứu phát hiện từ cuối thế kỷ XX và từ đó đã có những đợt tìm hiểu, thu thập gốm Quảng Đức của một số người dân, đặc biệt là những cán bộ ở Bảo tàng Phú Yên. Từ những đợt tìm hiểu đó, Bảo tàng Phú Yên đã có cuộc trưng bày với tên gọi “Dấu ấn một dòng gốm cổ”, diễn ra từ ngày 23/11-31/12/2023. Tuy nhiên, việc tìm hiểu, nghiên cứu gốm Quảng Đức chỉ mới là bước khởi đầu, cần có chương trình nghiên cứu

khoa học, kế hoạch bảo tồn và dự án phát huy gốm Quảng Đức một cách cụ thể và hiệu quả hơn.

TS LƯƠNG CHÁNH TÔNG, TRƯỞNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN (ĐẠI HỌC QUỐC GIA TP HỒ CHÍ MINH):

Nên có một chương trình nghiên cứu tổng thể về gốm Quảng Đức

Tư liệu nghiên cứu khảo cổ học tại

làng gốm Quảng Đức là rất quan trọng. Tuy nhiên, sự độc đáo, đa dạng của các sản phẩm gốm Quảng Đức trong các sưu tập vốn là những sản phẩm tinh hoa, được lựa chọn trên thị trường đương thời, được nhiều đời trân quý và gìn giữ đến ngày nay, đa số đều còn trong tình trạng nguyên vẹn, chứa đựng nhiều giá trị, góp phần bổ sung tư liệu cũng như nhận thức về sản phẩm gốm Quảng Đức trên nhiều phương diện khác nhau.

Để góp phần quảng bá, bảo tồn và phát huy giá trị gốm Quảng Đức, chúng

ta nên có một chương trình nghiên cứu tổng thể về gốm Quảng Đức, sau đó từng bước công bố trong những ấn phẩm khoa học và cả những ấn phẩm mang tính giới thiệu các nét tinh hoa văn hóa của một dòng gốm độc đáo trong lịch sử gốm sứ Việt Nam, phục vụ cho việc tìm hiểu, nghiên cứu, sưu tầm, gìn giữ và phát huy giá trị, góp phần nhận diện, xác định nguồn gốc, đưa gốm Quảng Đức có một vị trí xứng đáng so với giá trị hiện thân trong các sưu tập của bảo tàng, di tích hay các sưu tập tư nhân. □

Ủy ban châu Âu vừa công bố chiến lược đột phá mang tên “Chọn châu Âu để khởi nghiệp và phát triển”. Bằng việc tháo gỡ hàng loạt điểm nghẽn chính sách, chiến lược mới được kỳ vọng sẽ tạo đòn bẩy quan trọng, góp phần hiện thực hóa mục tiêu nâng cao năng lực cạnh tranh của Liên minh châu Âu.

Trong thông cáo vừa được công bố, Ủy ban châu Âu (EC) khẳng định, các công ty khởi nghiệp và những doanh nghiệp đang mở rộng quy mô đóng vai trò thiết yếu đối với tương lai phát triển của Liên minh châu Âu (EU). Tuy nhiên, môi trường kinh doanh tại EU chưa thật sự mang đến điều kiện tốt nhất để những “hạt giống tốt” này nảy mầm, vươn cao và cho trái ngọt.

Theo nghiên cứu, EU chỉ thu hút được 5% tổng vốn đầu tư mạo hiểm toàn cầu, quá thấp so với con số 52% của Mỹ và 40% của Trung Quốc. Ngoài ra, sự khác biệt về quy định pháp lý giữa các nước thành viên cũng là rào cản lớn khiến các công ty khó mở rộng hoạt động trên quy mô toàn liên minh. Vì vậy, nhiều doanh nghiệp buộc phải tìm kiếm cơ hội và nguồn vốn đầu tư tại những nước khác.

Trong bối cảnh đó, việc dỡ bỏ rào cản, tạo môi trường thuận lợi để các doanh nghiệp phát triển trở thành yêu cầu cấp thiết hơn bao giờ hết. Đây cũng là động lực chính để EC đưa ra chiến lược “Chọn châu Âu để khởi nghiệp và phát triển”. Chiến lược mới hướng tới hỗ trợ doanh nghiệp trong suốt vòng đời phát triển tại EU,

Đòn bẩy chiến lược của EU

Đại diện các nước tham dự cuộc họp cấp ngoại trưởng của NATO tại trụ sở của tổ chức này ở Brussels, Bỉ.

Ảnh: Tân Hoa xã

từ giai đoạn thành lập đến khi mở rộng quy mô.

Nhiều sáng kiến sẽ được triển khai đồng thời, nhằm tháo gỡ những thách thức còn tồn tại trong 5 khía cạnh: pháp lý, tài chính, thị trường, hạ tầng và nhân lực. EU dự kiến đơn giản hóa quy định liên quan luật lao động và thuế để các công ty khởi nghiệp dễ dàng nhân rộng quy mô trên toàn khối; giảm gánh nặng hành chính; mở khóa nguồn tài chính; mở rộng cơ hội tiếp cận những gói thầu công... Ngoài ra, một loạt biện pháp, như nới lỏng quy định về thị thực làm việc và cư trú, cũng dự kiến được triển khai nhằm trải thảm đỏ đón nhân tài đến EU.

Ủy viên EU phụ trách khởi nghiệp, nghiên cứu và đổi mới Ekaterina Zaharieva nhấn mạnh, sáng kiến

Chiến lược mở ra cơ hội xây dựng EU thành địa điểm lý tưởng để các công ty khởi nghiệp và phát triển. Đây cũng là bước đi phù hợp với mục tiêu của khối.

“Chọn châu Âu để khởi nghiệp và phát triển” sẽ xóa bỏ rào cản trên con đường phát triển của doanh nghiệp. Chiến lược mở ra cơ hội xây dựng EU thành địa điểm lý tưởng để các công ty khởi nghiệp và phát triển. Đây cũng là bước đi phù hợp với mục tiêu của khối. Trong chương trình nghị sự năm 2025, được công bố tháng 2 vừa qua, EC khẳng định nâng cao năng lực cạnh tranh là ưu tiên chiến lược của liên minh 27 thành viên này.

Giới phân tích nhận định, chiến lược vừa được công bố đáp ứng yêu cầu bức thiết của EU về tăng cường

năng lực cạnh tranh trên trường quốc tế. Thật vậy, dù quy tụ nhiều nền kinh tế phát triển hàng đầu thế giới, sở hữu nguồn nhân lực chất lượng cao cùng thị trường khoảng 450 triệu dân, song EU lại đang chậm chân trên đường đua phát triển toàn cầu.

Trong 20 năm qua, tỉ trọng Tổng sản phẩm quốc nội của EU trong nền kinh tế toàn cầu đã giảm đi một nửa. Cựu Chủ tịch Ngân hàng Trung ương châu Âu Mario Draghi, cựu Thủ tướng Italia Enrico Letta và nhiều nhà lãnh đạo EU từng cảnh báo, nếu không kịp thời đưa ra giải pháp để bứt phá, Liên minh Cờ xanh sẽ tụt hậu so với nhiều cường quốc, nhất là trong lĩnh vực công nghệ số, trí tuệ nhân tạo và đầu tư mạo hiểm.

Chiến lược “Chọn châu Âu để khởi nghiệp và phát triển” đánh dấu bước ngoặt quan trọng của EU trong nỗ lực “chiêu hiền, đãi sĩ”, thu hút giới doanh nhân chọn châu Âu là nơi khởi đầu và phát triển. Nhiều chuyên gia nhận định, sự thành công của chiến lược này đóng vai trò quyết định thành bại của quá trình đổi mới sáng tạo và nâng cao sức cạnh tranh của khối. Rõ ràng, đây không phải mục tiêu dễ dàng bởi cuộc đua giành nhân tài trên toàn cầu đang ngày càng khốc liệt. EU có thể sớm cán đích hay không vẫn là câu hỏi còn bỏ ngỏ. Tuy nhiên, với những bước đi quyết liệt gần đây, Liên minh Cờ xanh đã sẵn sàng tăng tốc để bắt kịp các siêu cường.

(Nhân Dân Online)

Mỹ xây dựng siêu máy tính Doudna để thúc đẩy nghiên cứu AI và gene học

Trong một nỗ lực thúc đẩy cả công nghệ trí tuệ nhân tạo (AI) lẫn khám phá khoa học, Bộ Năng lượng Mỹ đã xây dựng một siêu máy tính mới mang tên Doudna, được đặt theo tên nữ giáo sư đoạt giải Nobel Hóa học 2020 - bà Jennifer Doudna, người nổi tiếng với công trình chỉnh sửa gene CRISPR.

Thông báo chính thức trên vừa được công bố tại Đại học California ở Berkeley, nơi siêu máy tính trên tọa lạc trong khuôn viên của Phòng thí nghiệm quốc gia Lawrence Berkeley, trước sự chứng kiến của Bộ trưởng Năng lượng Mỹ Chris Wright, Giám đốc điều hành Công ty Nvidia Jensen Huang, cùng các lãnh đạo của Dell Technologies, đơn vị chịu trách nhiệm xây dựng hệ thống.

Ông Dion Harris, đại diện bộ phận AI và siêu máy tính của Nvidia cho biết: “Một trong những ứng dụng chính của Doudna sẽ là nghiên cứu gene học. Tên gọi của siêu máy tính này là sự tri ân đối với những đóng góp vượt bậc của bà Doudna trong lĩnh vực sinh học phân tử”.

Doudna sẽ là siêu máy tính tiếp theo được

đưa vào hoạt động tại Trung tâm Tính toán khoa học năng lượng quốc gia thuộc Phòng thí nghiệm Berkeley, nơi từng vận hành các siêu máy tính nổi tiếng như Perlmutter (được đặt theo tên nhà vật lý đoạt Nobel Saul Perlmutter) và Cori (được đặt theo tên nhà hóa sinh Gerty Cori).

Mặc dù chưa rõ thứ hạng cụ thể của Doudna trên bảng xếp hạng TOP500 những siêu máy tính mạnh nhất thế giới, nhưng giới chuyên gia kỳ vọng đây sẽ là một trong những hệ thống mạnh nhất phục vụ nghiên cứu khoa học và AI khi chính thức đi vào hoạt động vào năm tới.

Siêu máy tính Doudna không chỉ nhằm giải quyết các bài toán AI phức tạp, mà còn phục vụ các nghiên cứu đòi hỏi sức mạnh tính toán khổng lồ, đặc biệt trong lĩnh vực genomics - nghiên cứu bộ gene người và sinh vật. Điều này đặc biệt có ý nghĩa trong bối cảnh công nghệ CRISPR do nhà hóa sinh Jennifer Doudna đồng phát minh đang mở ra kỷ nguyên mới cho y học, cho phép các nhà khoa học chỉnh sửa ADN để điều trị nhiều căn bệnh nan y.

(TTXVN/Vietnam+)

Phát hiện hiện tượng phun trào khí quyển trên sao Hỏa

Theo kết quả nghiên cứu vừa được công bố trên Tạp chí Science Advances, một nhóm nhà khoa học Mỹ và Pháp đã phát hiện bằng chứng trực tiếp đầu tiên về hiện tượng phun trào khí quyển trên sao Hỏa (còn gọi là sputtering) - một quá trình mà các phân tử khí bị đánh bật khỏi hành tinh do tác động của gió mặt trời.

Trước đây, sputtering được biết đến như một cơ chế quan trọng khiến sao Hỏa dần mất khí quyển. Tuy nhiên, đây là lần đầu tiên hiện tượng này được quan sát trực tiếp dựa trên dữ liệu do tàu vũ trụ MAVEN của NASA thu thập.

Khi các hạt năng lượng cao từ gió mặt trời đập vào khí quyển sao Hỏa, chúng có thể truyền động năng đủ lớn để làm bật các phân tử nhẹ như oxy và carbon dioxide ra khỏi lực hấp dẫn của hành tinh - chúng trôi dạt vào không gian và không quay trở lại. Theo nhóm nghiên cứu, hiện tượng này mạnh hơn rõ rệt khi sao Hỏa hứng chịu các đợt bão mặt trời hoặc sự kiện bức xạ cường độ cao.

Việc xác nhận cơ chế sputtering giúp giới khoa học hiểu rõ hơn lý do vì sao sao Hỏa - từng có khí hậu ẩm ướt và khả năng tồn tại sự sống - lại trở thành một thế giới lạnh, khô và mỏng khí quyển như hiện nay.

(SGGP)